

Nordea, Randers

30. januar 2017

v/

Klaus Kaiser, Erhvervsøkonomisk chef

Kristian Øhrberg Goul, Specialkonsulent

L&F, SEGES

LANDBRUGETS ØKONOMISKE SITUATION

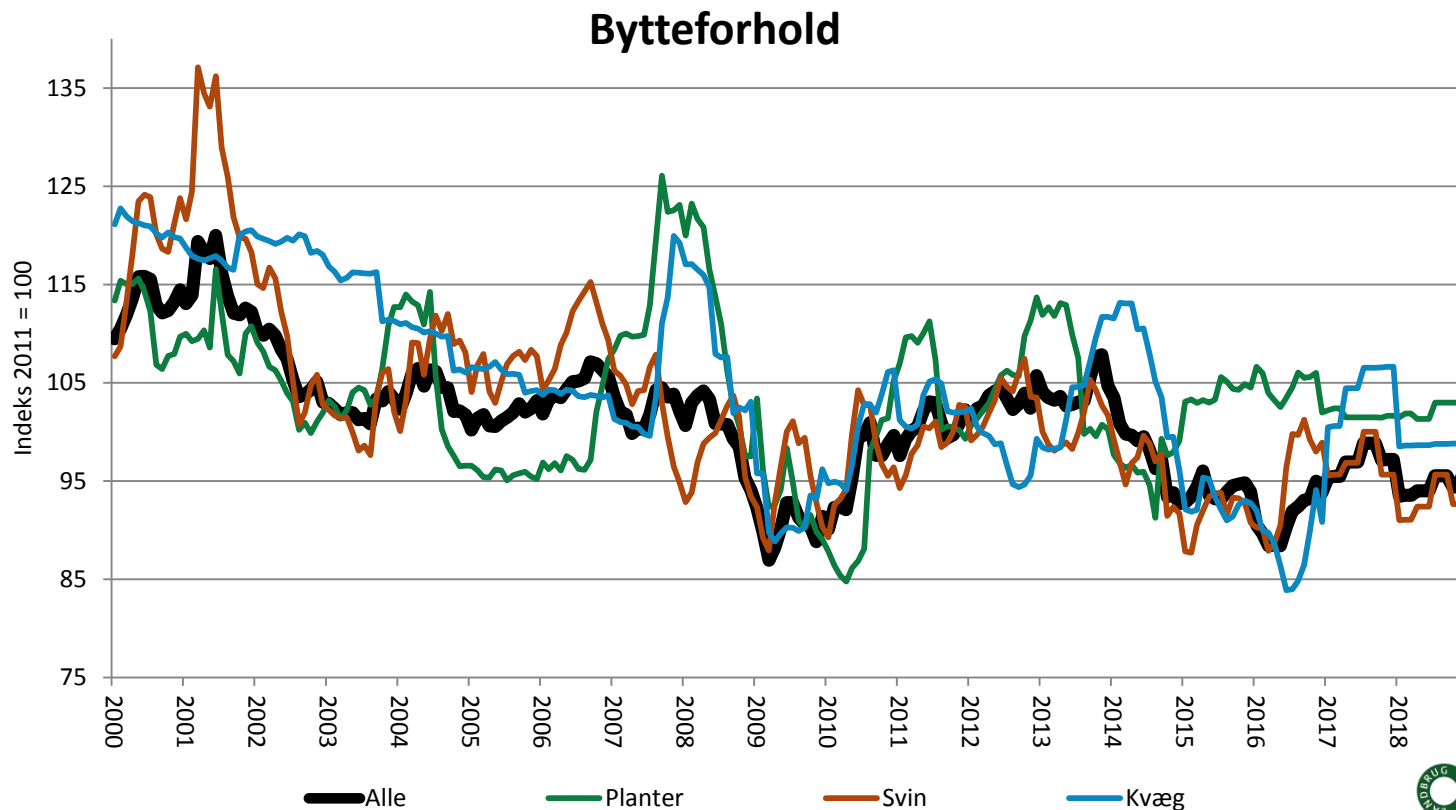
A landscape photograph showing a vast green field in the foreground. In the middle ground, a single, dark, leafy tree stands on a small rise. The background is hazy with distant hills and a grey, overcast sky.

Program:

- Landbrugets aktuelle økonomiske situation
 - Indkomst
 - Markedstendenser
- Landbrugets gæld og finansiering
- Kreditvurderingsværktøj

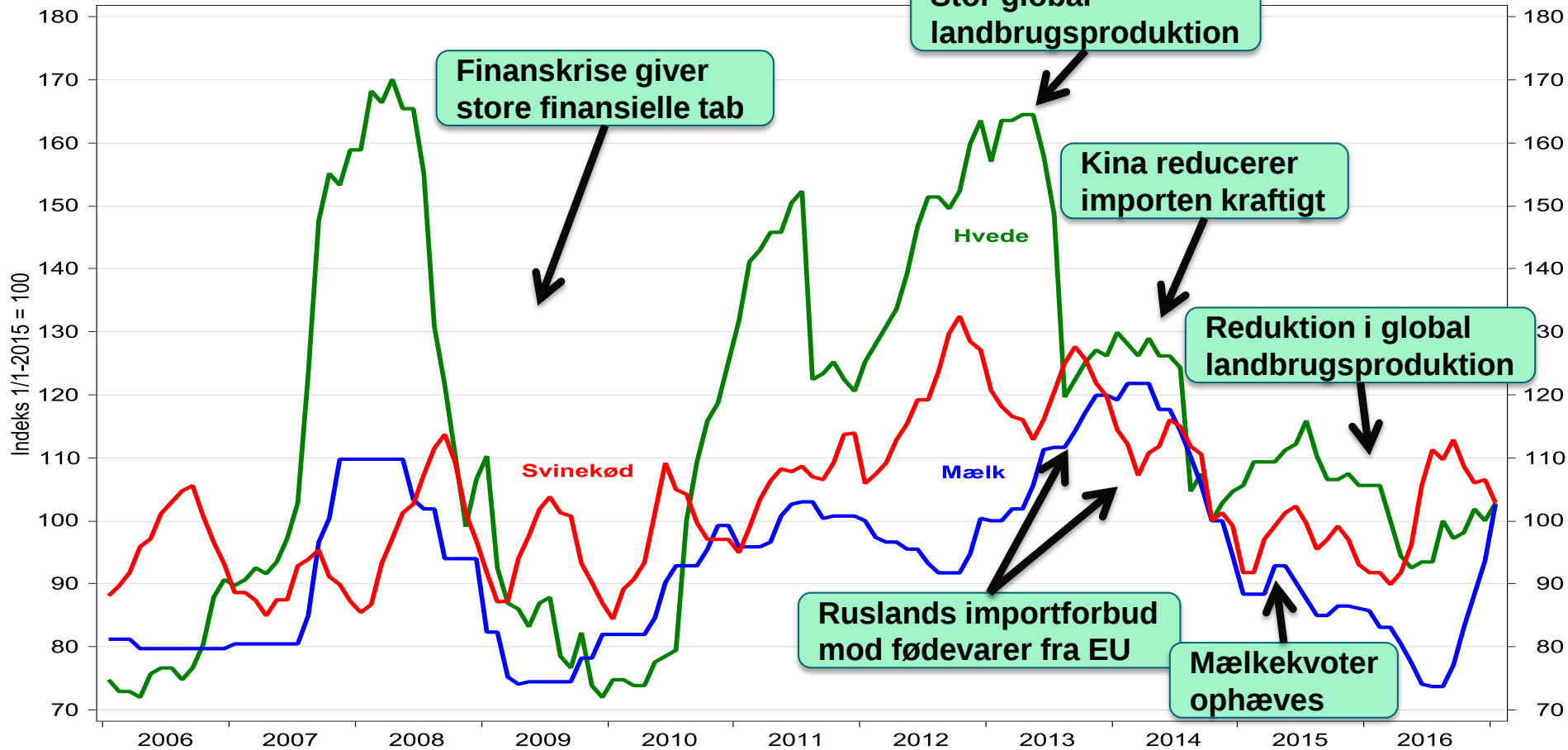
BYTTEFORHOLD

- Cyklisk bund i 2016 – på vej mod højkonjunktur i 2017 og måske 2018



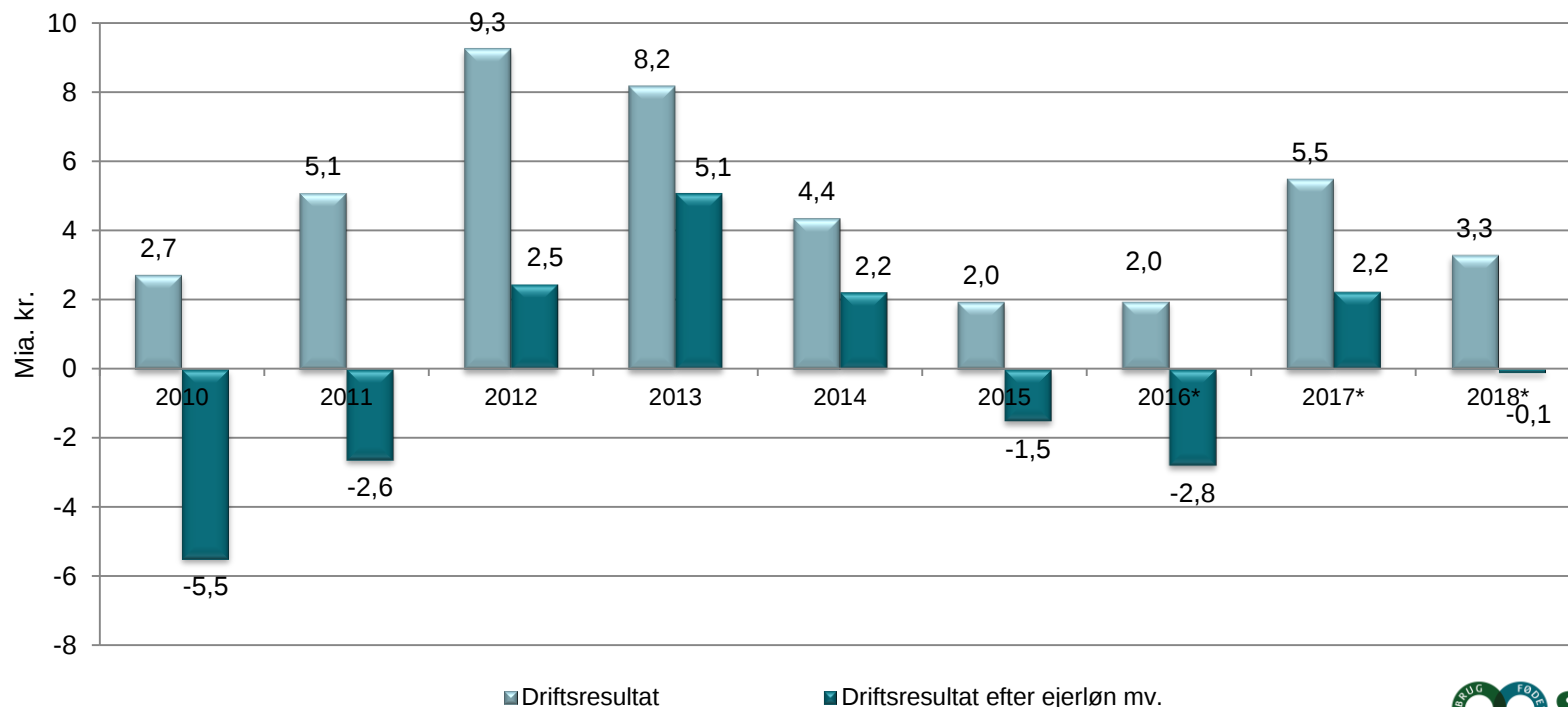
LANDBRUGETS RAMT AF FLERE SAMTIDIGE STØD

Produktpriser



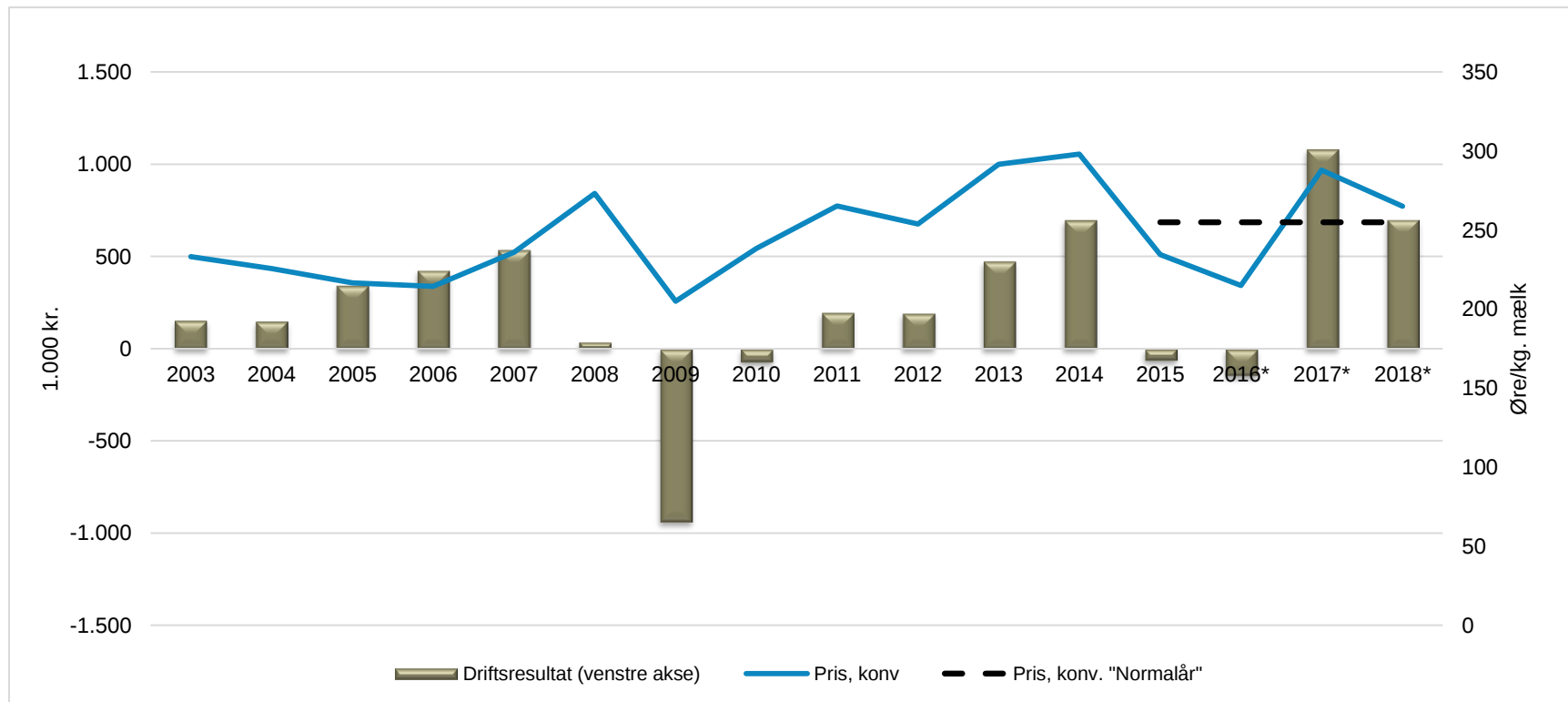
PROGNOSE FOR LANDBRUGETS DRIFTSRESULTAT 2016-18

- Landbruget er på vej ud af en dyb lavkonjunktur:
 - Forbedret bytteforhold, forbedret effektivitet og "Fødevarer- og landbrugspakken"



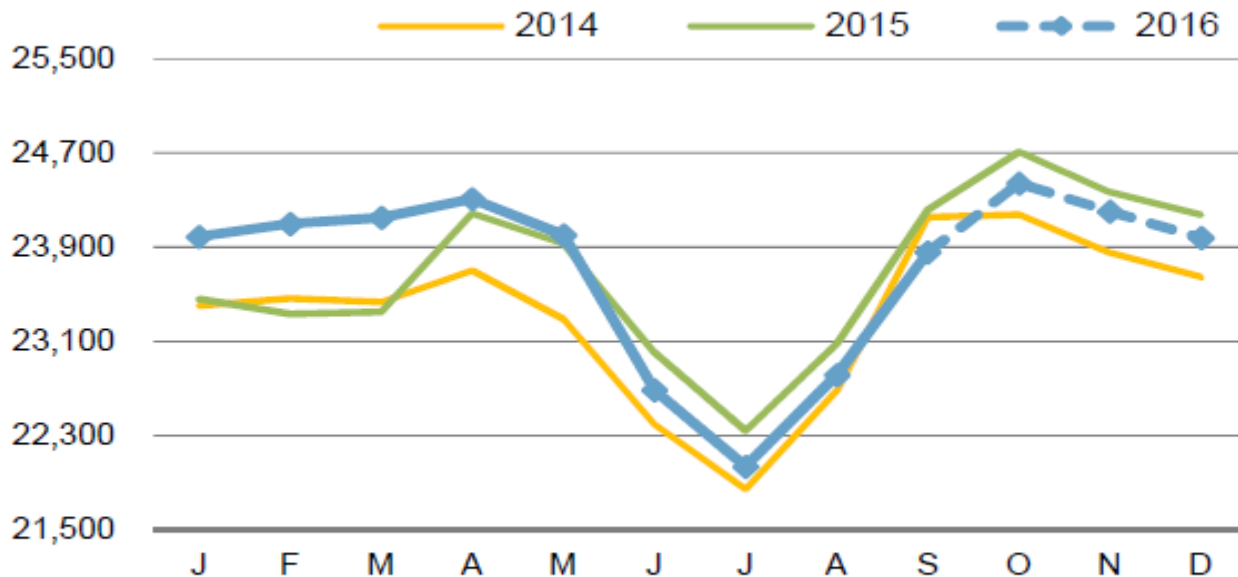
MÆLKEPRODUCENTERNES KONJUNKTURFORLØB

- Mælkeproducenterne vil opleve en højkonjunktur i 2017



MÆLKEPRODUKTIONEN FALDET SIDEN SOMMER 2016

TOTAL MILK PRODUCTION FROM MAJOR EXPORTERS (000 MT)

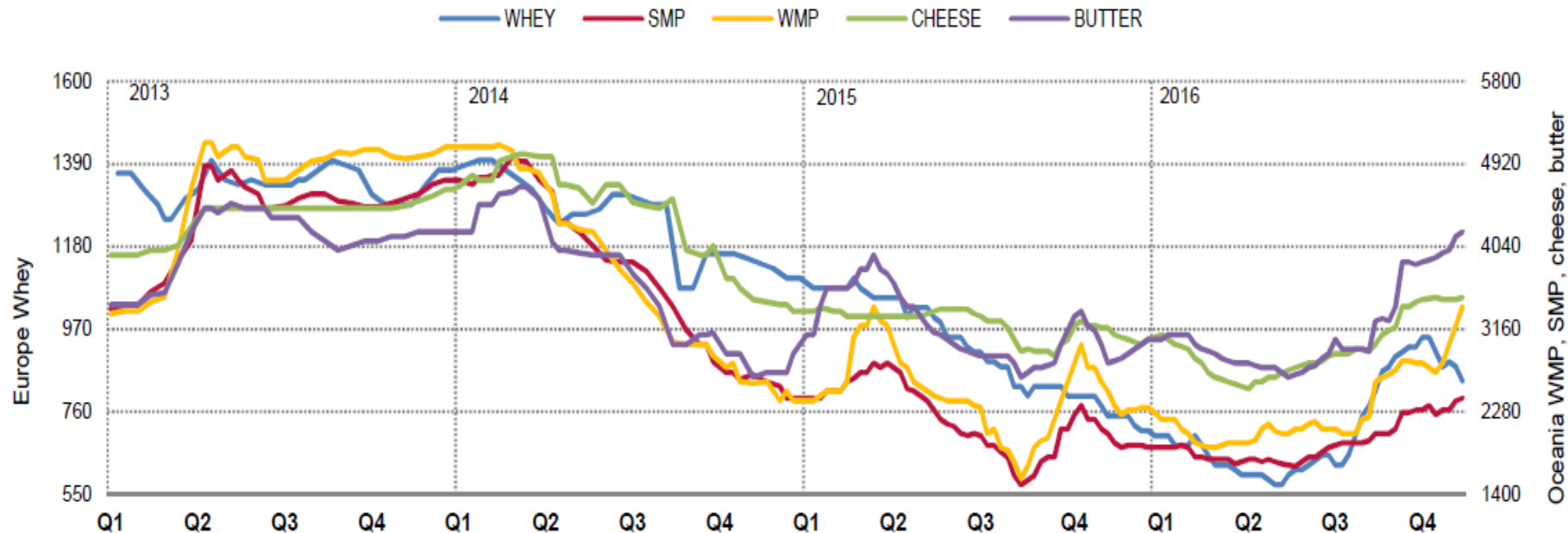


Includes EU-28, U.S., New Zealand, Australia and Argentina. EU and Argentina are milk deliveries. 30-day months. October-December 2016 are USDEC forecasts.

PRISERNE PÅ MEJERIPRODUKTER STIGER

2013-16 PRICE TREND - SMP, WMP, CHEESE, BUTTER, WHEY*

(\$/MT)

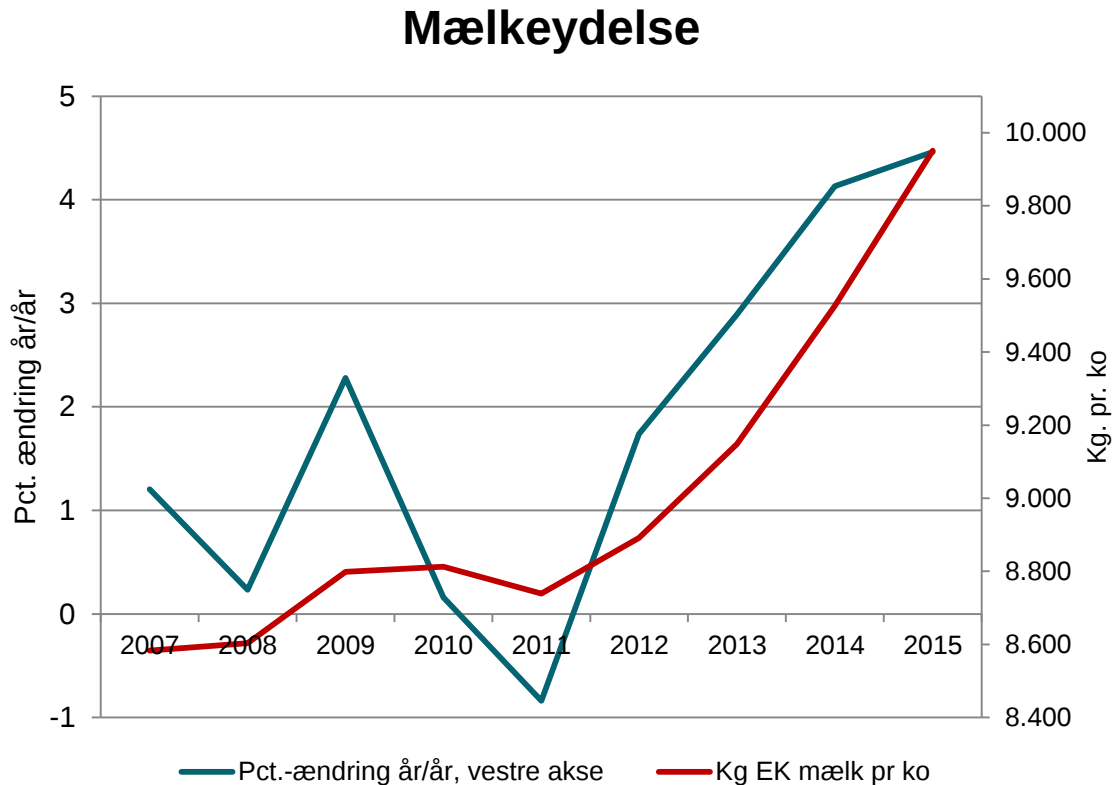


*Indicative prices. Milk powder, cheese and butterfat are Oceania; whey is western Europe.

Source: USDEC and commercial sources.

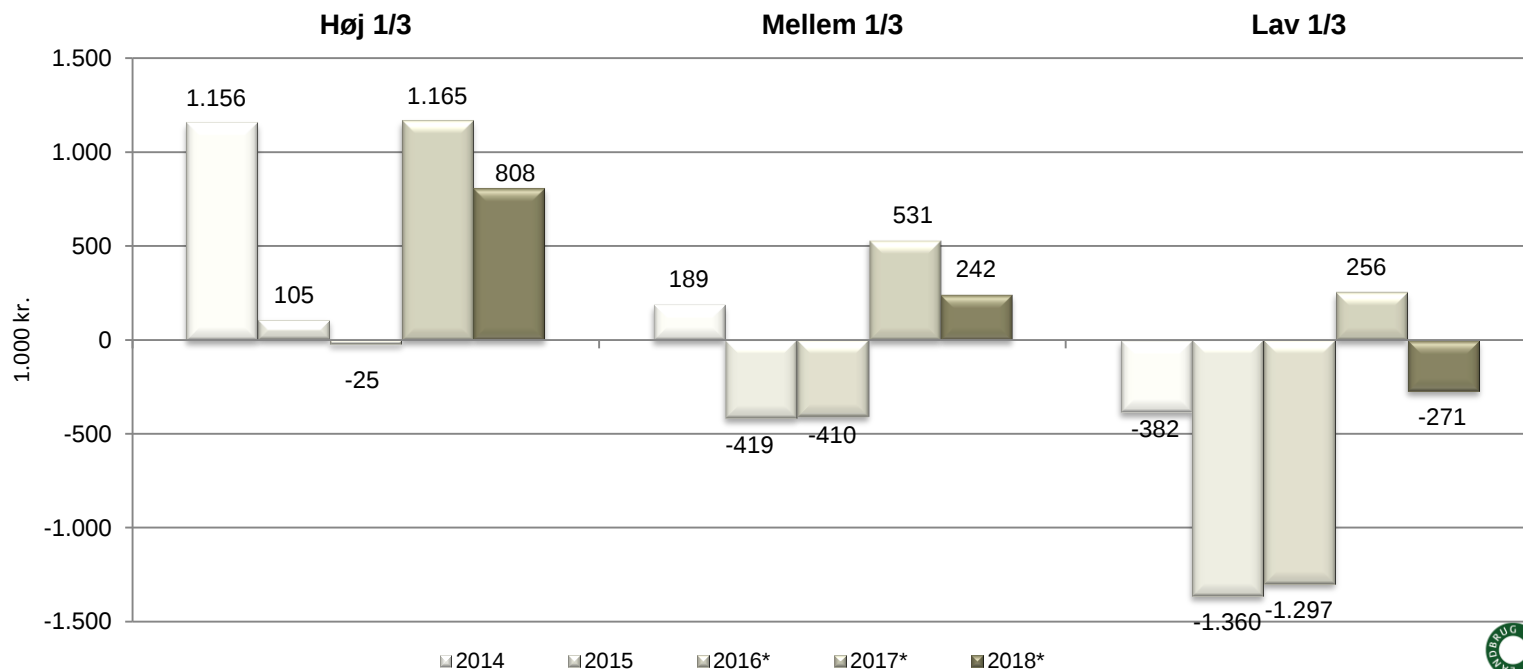
PRODUKTIVITETEN ER STEGET KRAFTIGT

- Forbedring blandt mælkeproducenter:
 - Mælkeydelsen er steget med hhv. 2,9, 4,1 og 4,5 pct. i 2013-2015
 - Det er lykkedes at finde løsninger for et antal kriseramte mælkeproducenter



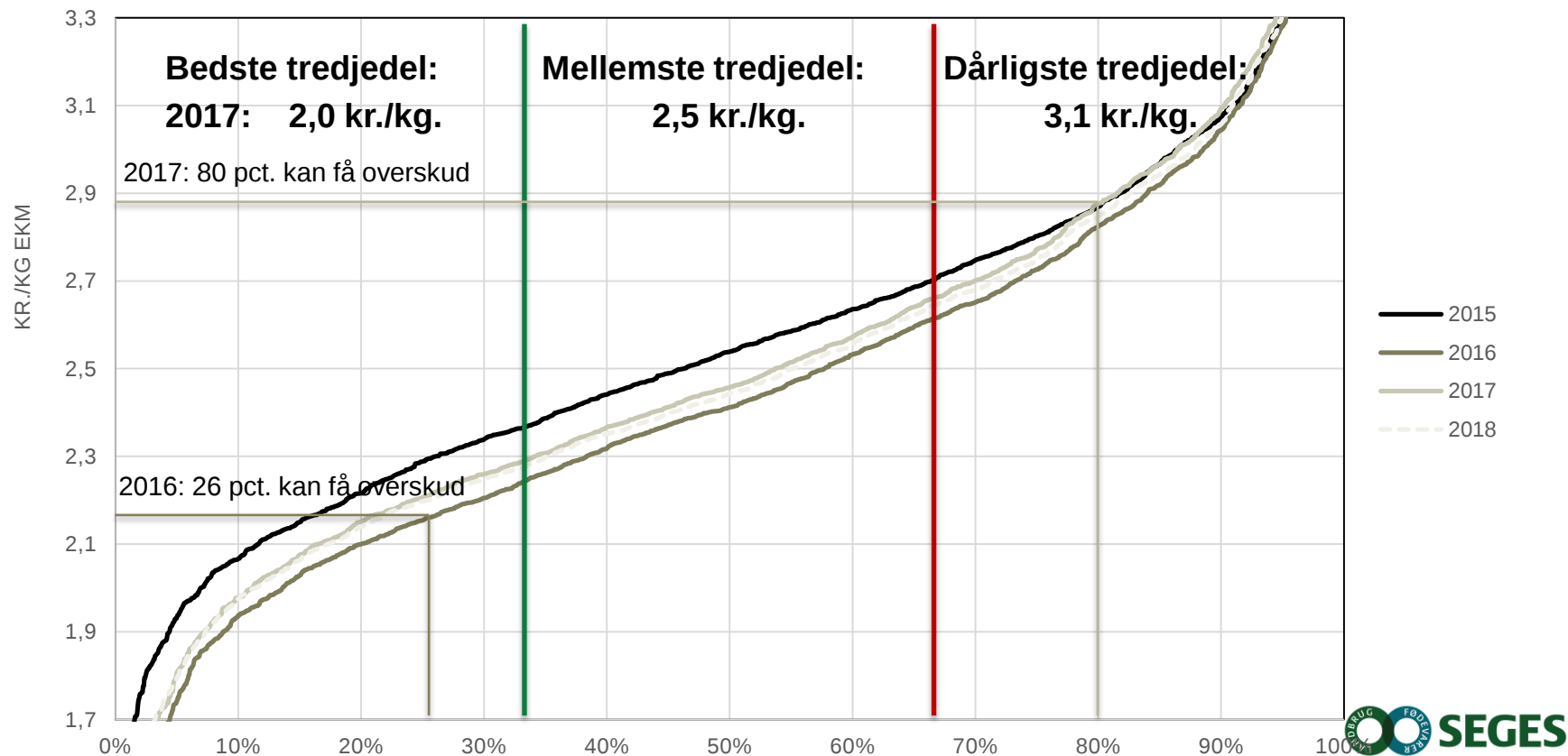
DRIFTSRESULTAT - INDKOMSTGRUPPER

- Højeste indkomstgruppe kan dække både ejerløn og forrentning af egenkapitalen
- Mellemste indkomstgruppe kan kun lige dække ejerløn
- Laveste indkomstgruppe kan hverken dække ejerløn eller forrente egenkapitalen



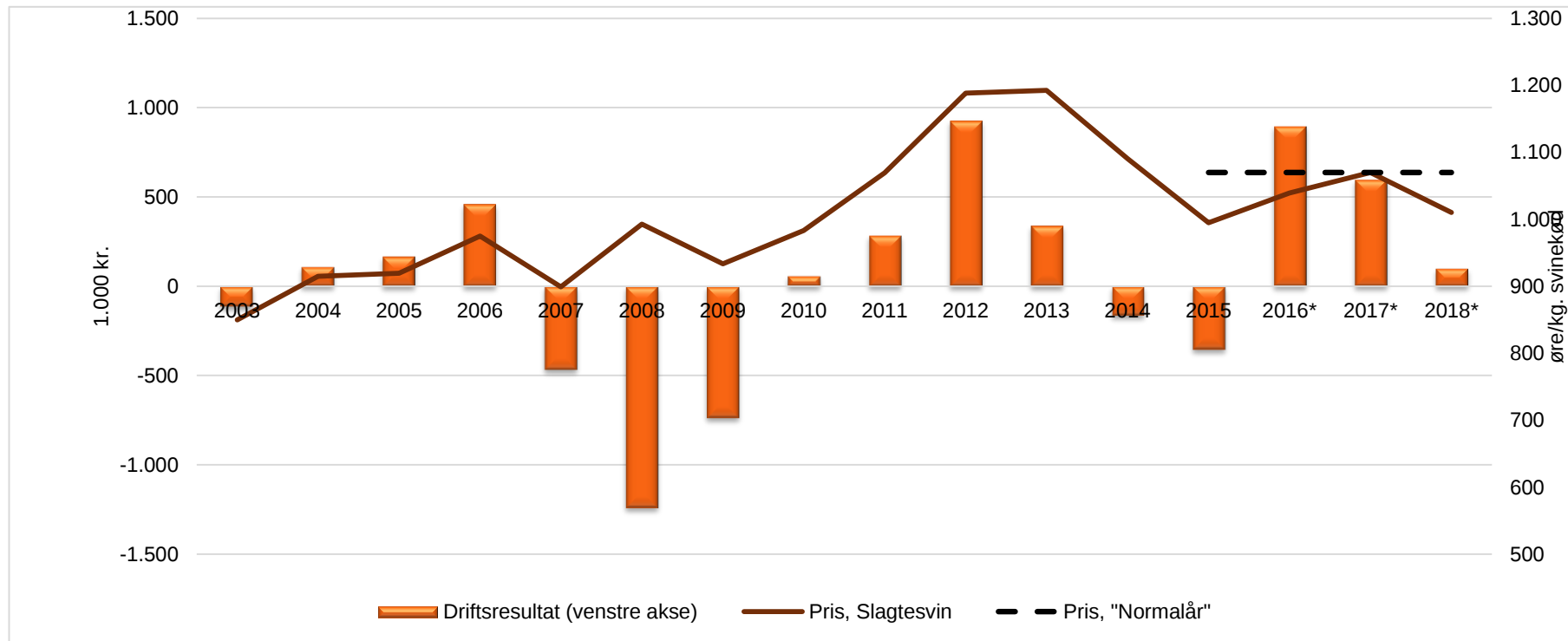
MÆLKEPRODUCENTER

NULPUNKTSPRIS OG PROGNOSEPRISER



SVINEPRODUCENTERNES KONJUNKTURCYKLUS

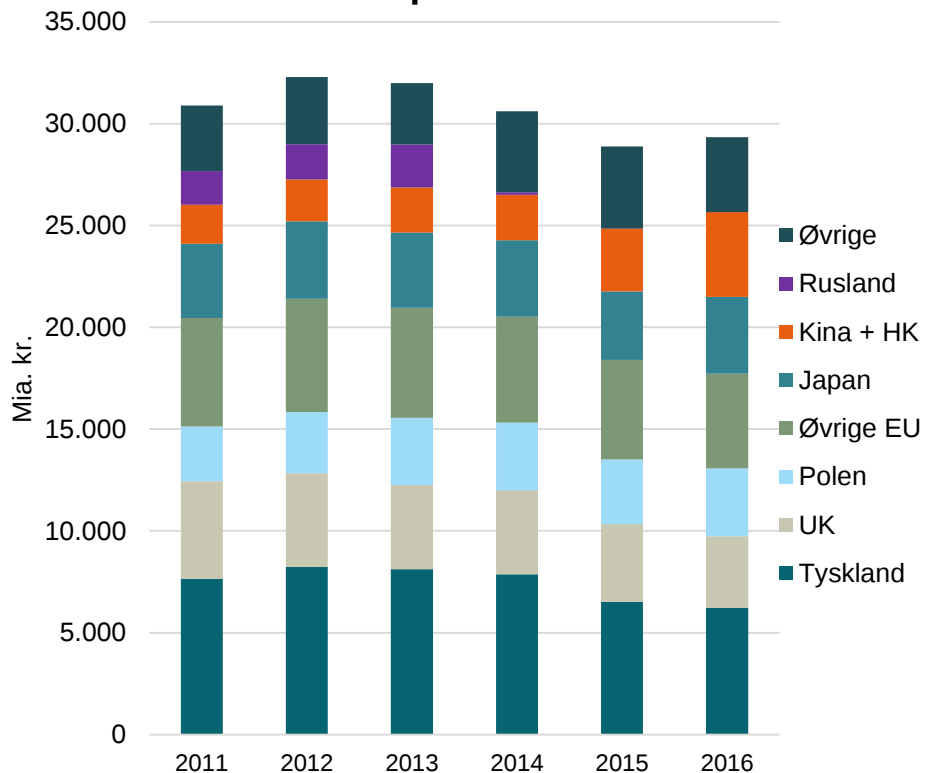
- Svineproducenterne oplever en "normal" konjunktur i 2017 men formentlig lidt lavere i 2018



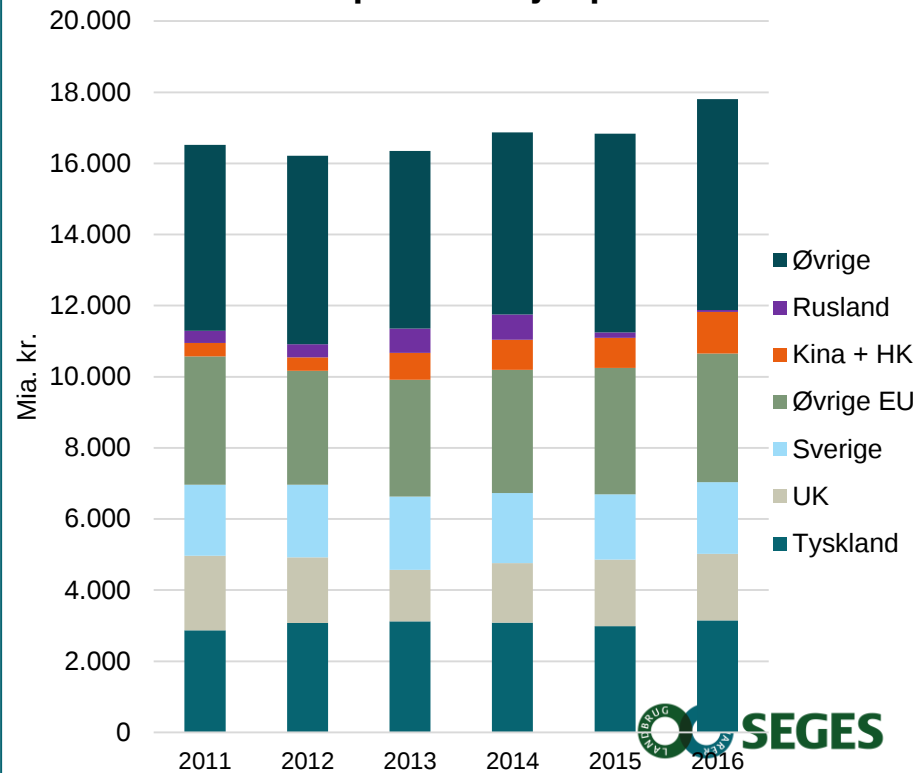
DANMARKS EKSPORT AF SVINEKØD OG MEJERIPRODUKTER

- Et markant skifte fra Rusland til Kina og andre asiatiske lande

Dansk eksport af svinekød



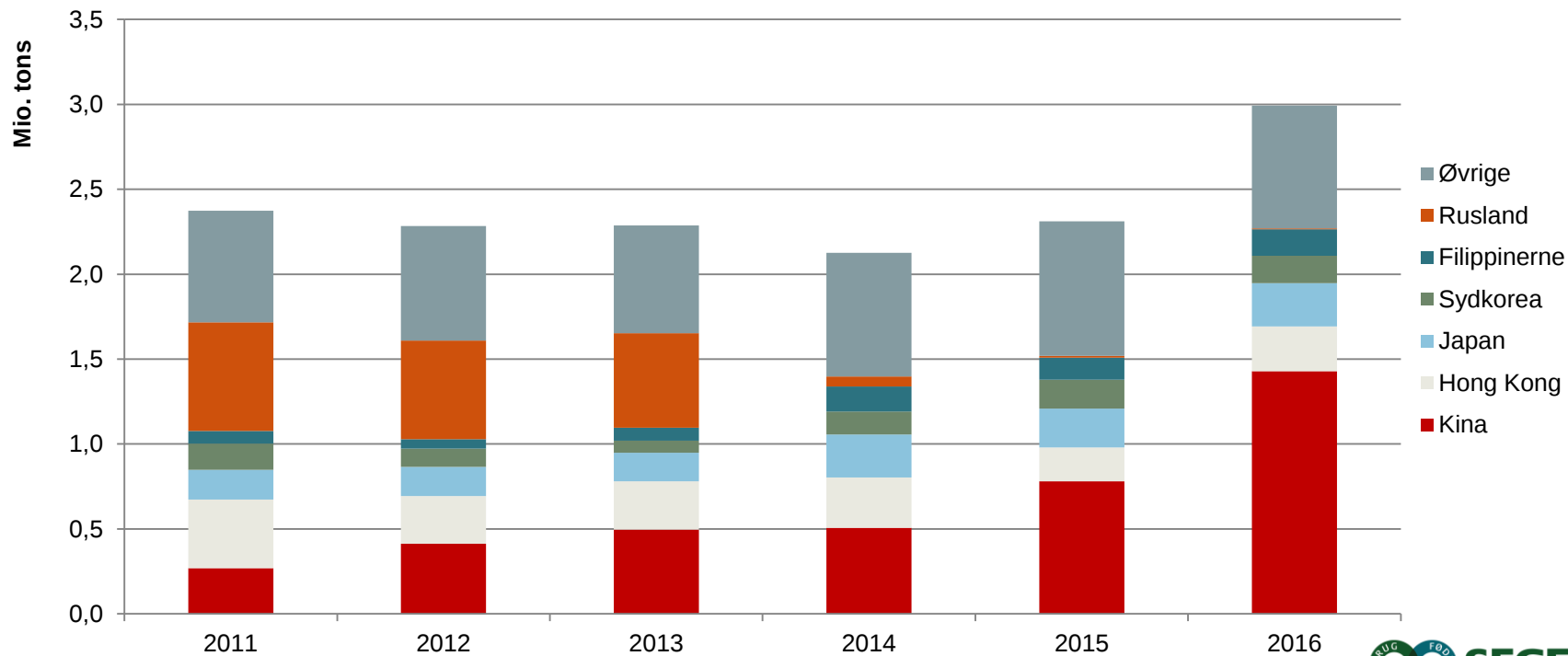
Dansk eksport af mejeriprodukter



EU-EKSPORT AF SVINEKØD

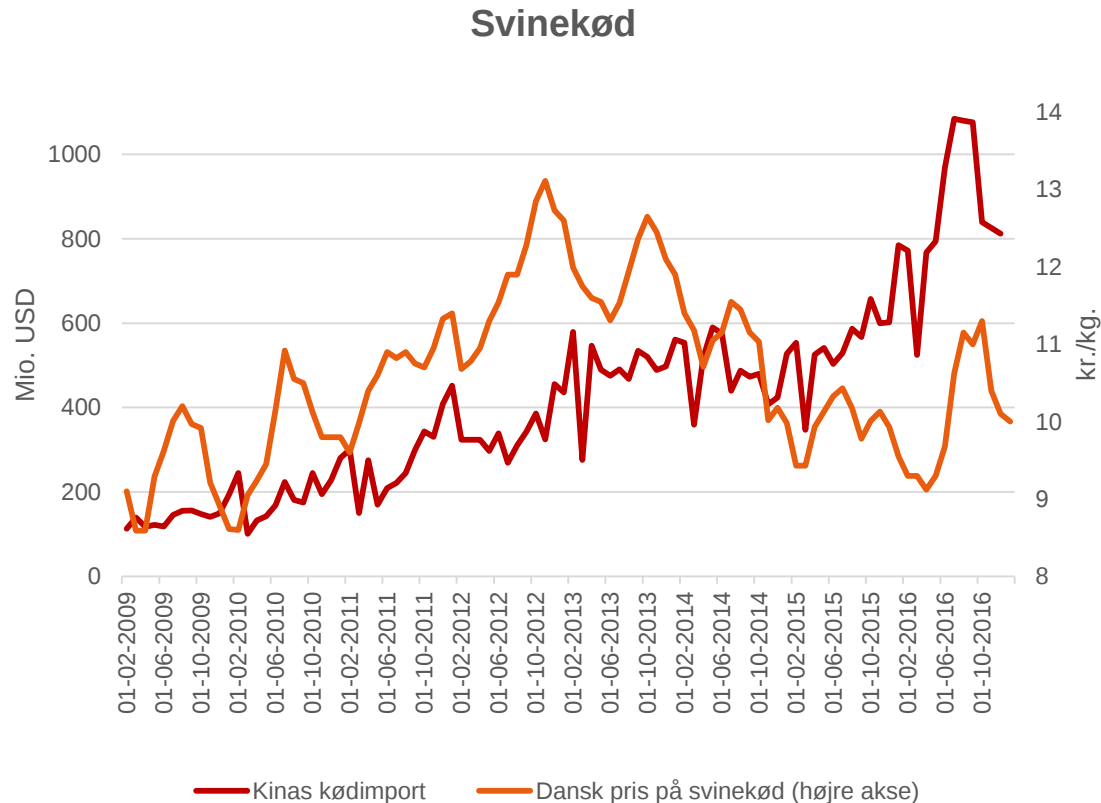
- Et markant skifte fra Rusland til især Kina og andre asiatiske lande

EU's eksport af svinekød jan.-sep.



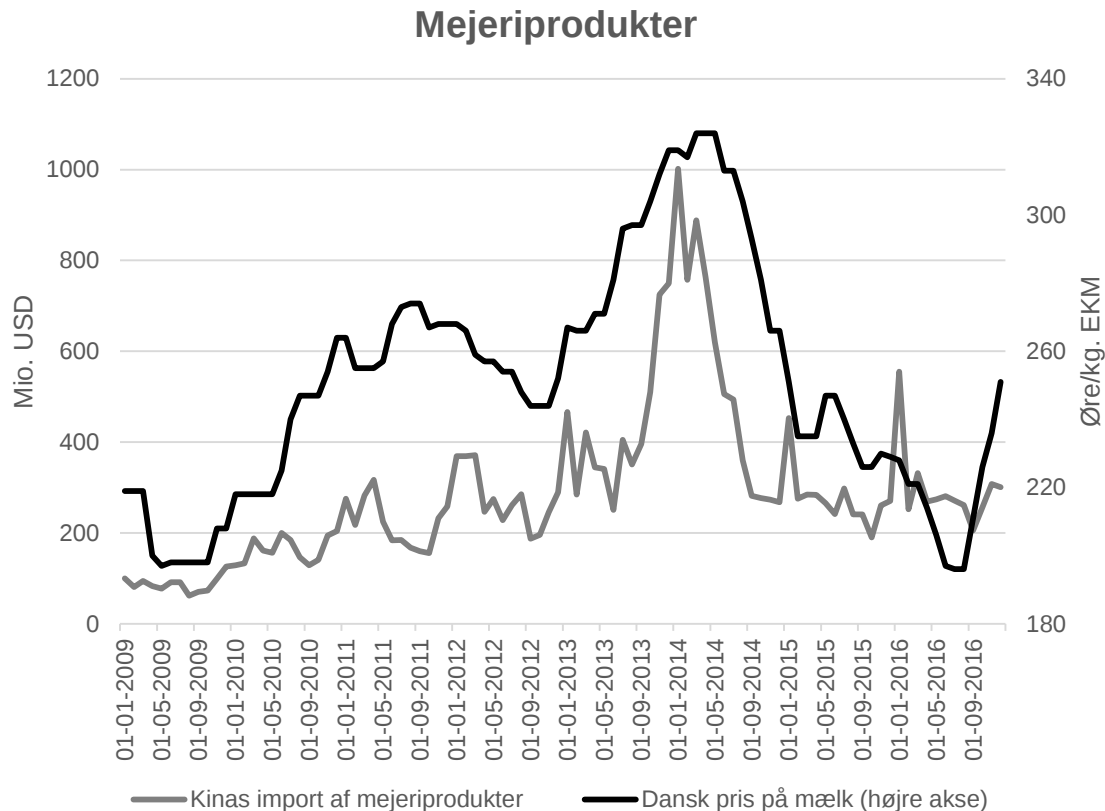
KINA OG SVINEPRISEN

- Kinas voldsomme kødimport i første halvår 2016 trak svineprisen med op
- Prisboble på svinekød?



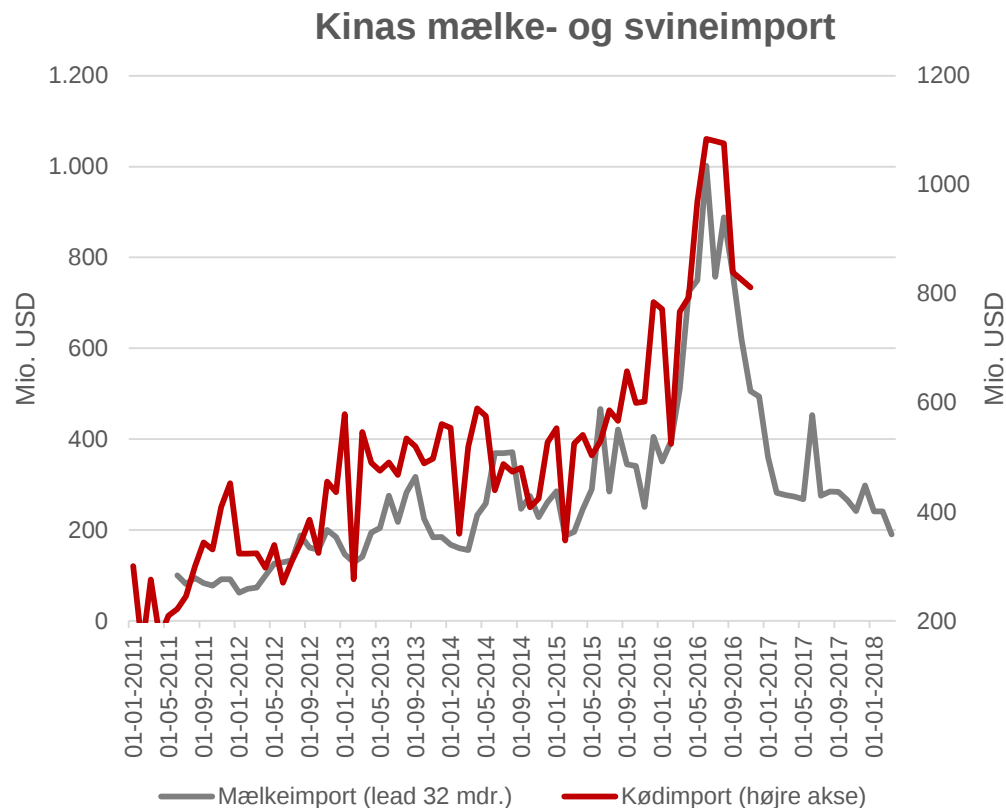
KINA OG MÆLKEPRISEN

- Kina skabte boble på mælkemarkedet...
- ...og boblen brast, da Kina normaliserede importen (sammen med Ruslands embargo og kvoteophør)
- Gentager historien sig på svineprisen?



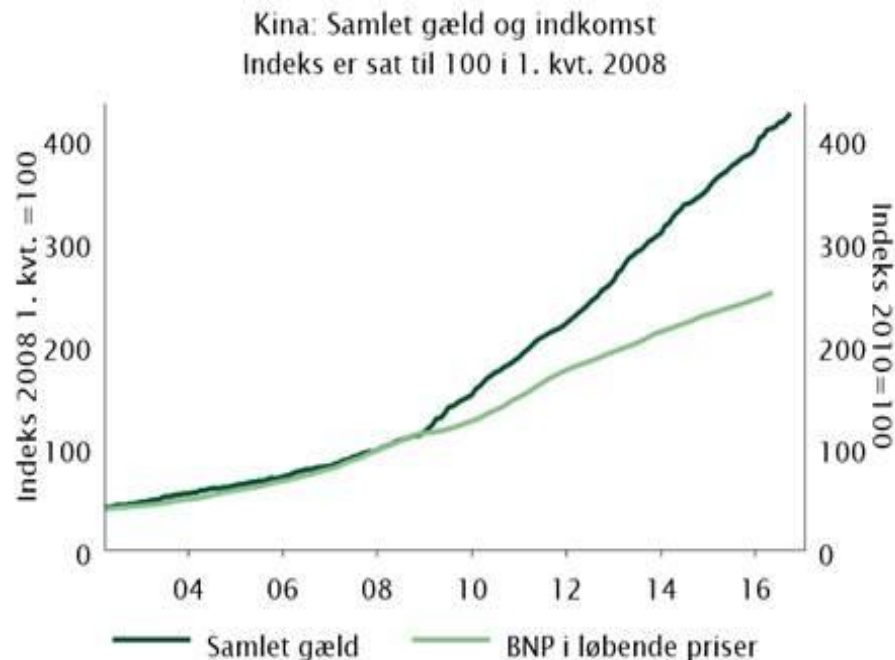
KINAS MÆLKE- OG SVINEIMPORT

- Trods lighed i importadfærd forventer vi ikke et priskollaps:
 - Lagrene er faldet trods stor import. Dvs. efterspørgslen er stærk!
- Høj svinenotering kræver:
 - Fortsat høj kinesisk import (USDA forventer 2,3 mio. tons i 2017 mod 2,4 mio. tons i 2016)
 - Fald i antal slagtninger i Europa
 - Svinetællinger og avlsbestand viser lille fald siden i maj 2016
- MEN: Udsigt til øget priskonkurrence fra Brasilien og USA samt vækst i Kinas egenproduktion



ER KINAS ØKONOMI HOLDBAR?

- Kinas vækst har medført boble efter boble
 - aktier, bolig og gæld
- Renter og afdrag vokser hurtigere end indkomsten
 - Gælden er steget 339 pct. siden 2008, indkomsten "kun" 151 pct.
 - Gælden er nu ca. 250 pct. af BNP
- De finansielle markeder har endnu ikke rettet opmærksomheden mod Kinas gældsboble, men det sker på et tidspunkt
- Hvad så med Rusland?



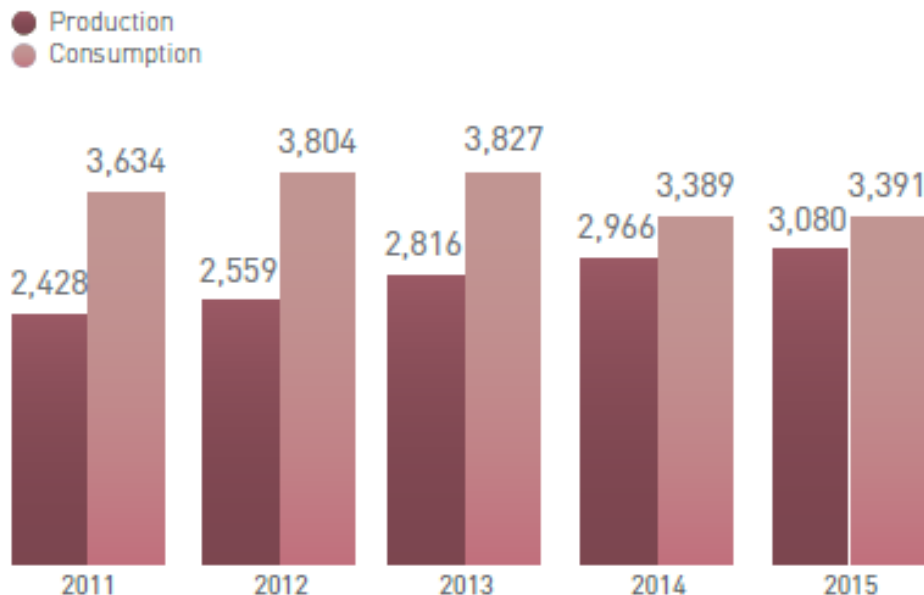
Kilde: Thomson Reuters Datastream

KOMMER RUSLAND TILBAGE SOM STORIMPORTØR AF SVINEKØD?

- Importforbud (=> prisstigninger) og fremme af egenproduktion har gjort Rusland næsten selvforsynende med svinekød

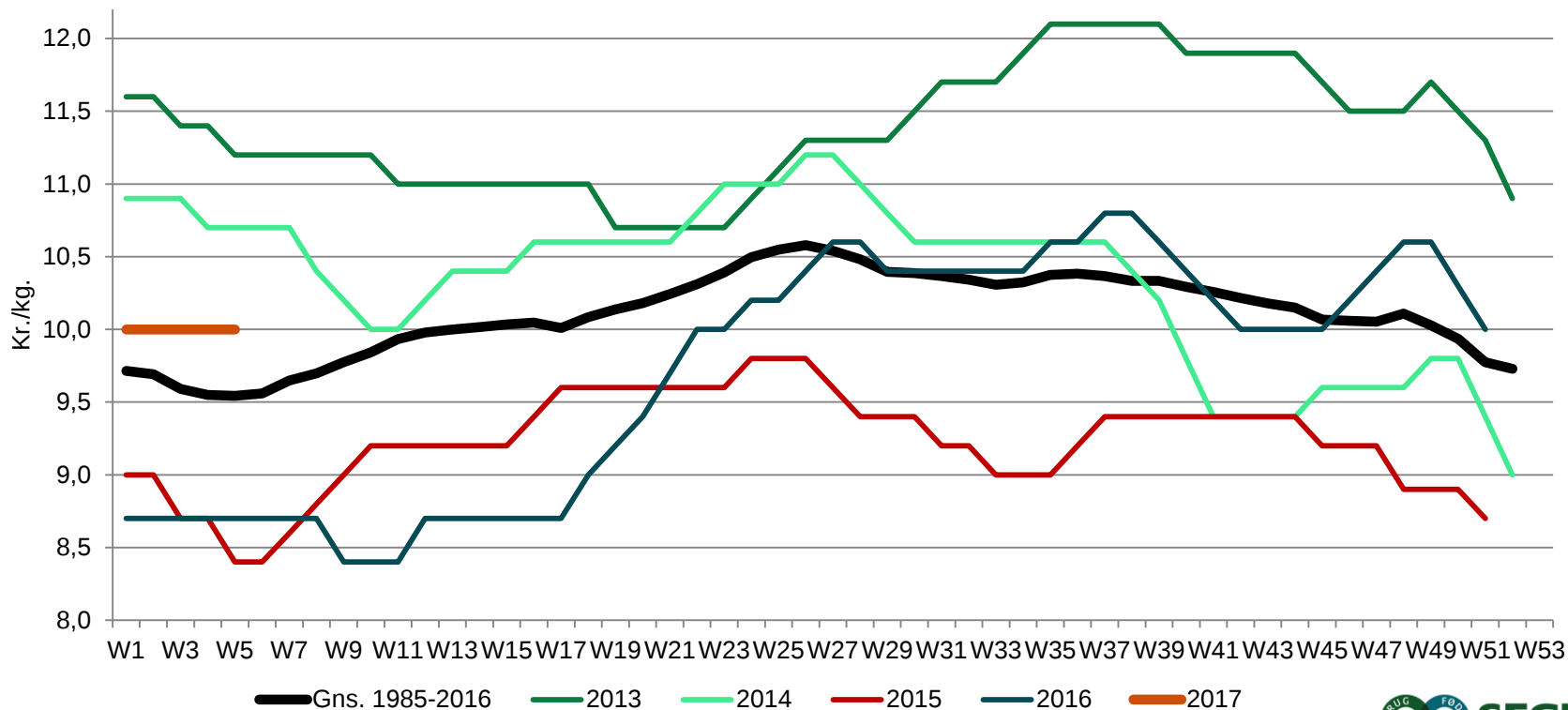
Pork production and consumption in Russia, '000 tonnes

Source: Rosstat.



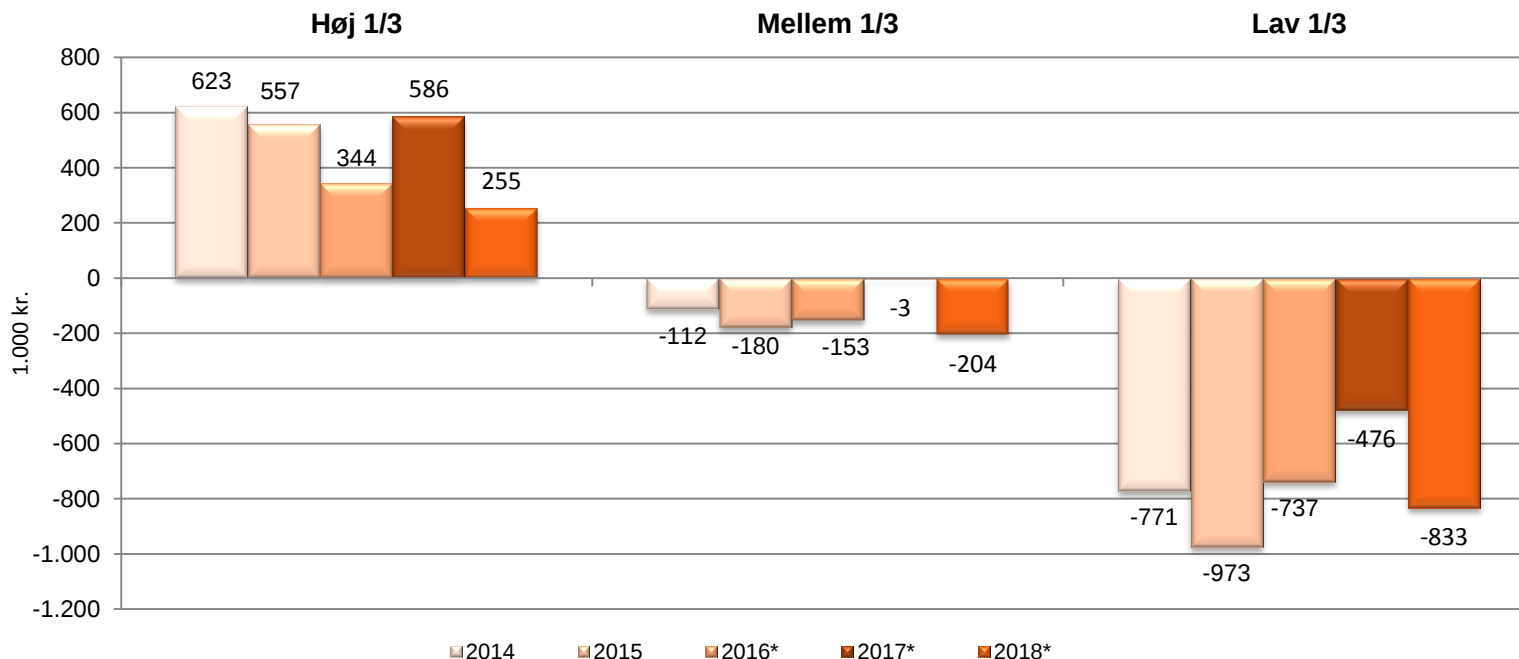
SVINEPROGNOSEN FOR 2017 ER NEUTRAL

Svineprisens sæsonmønster 1985-2017



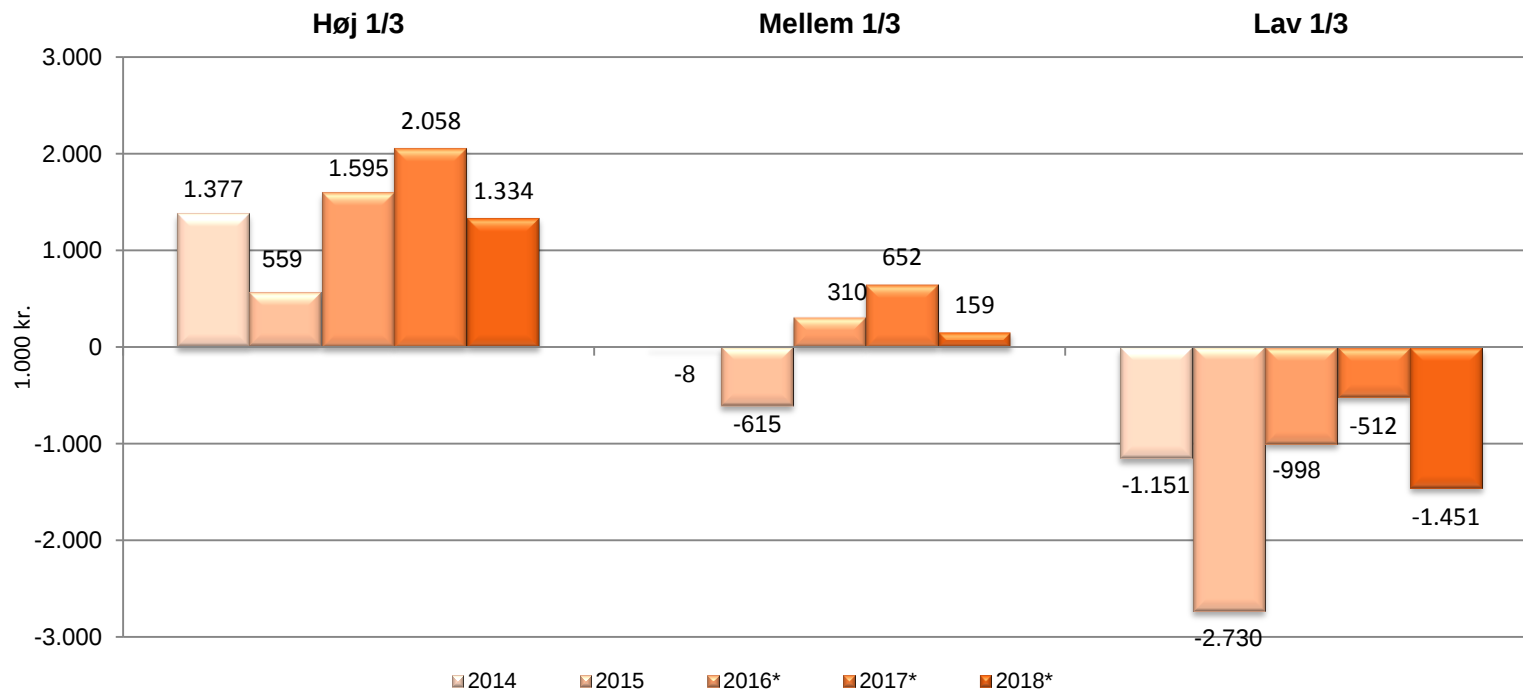
DRIFTSRESULTAT - INDKOMSTGRUPPER SLAGTESVIN

Stor spredning mellem indkomstgrupperne i slagtesvineproduktionen



DRIFTSRESULTAT – INDKOMSTGRUPPER SØER

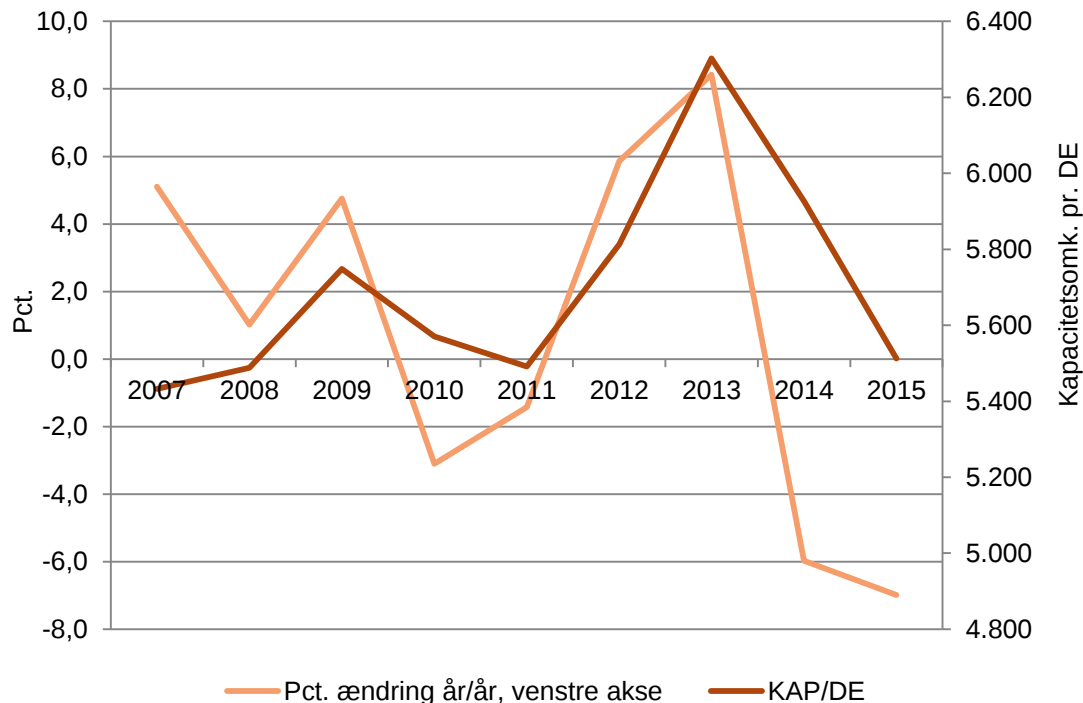
Særlig stor spredning mellem indkomstgrupperne i smågriseproduktionen



OMK.EFFEKTIVITETEN ER STEGET MARKANT

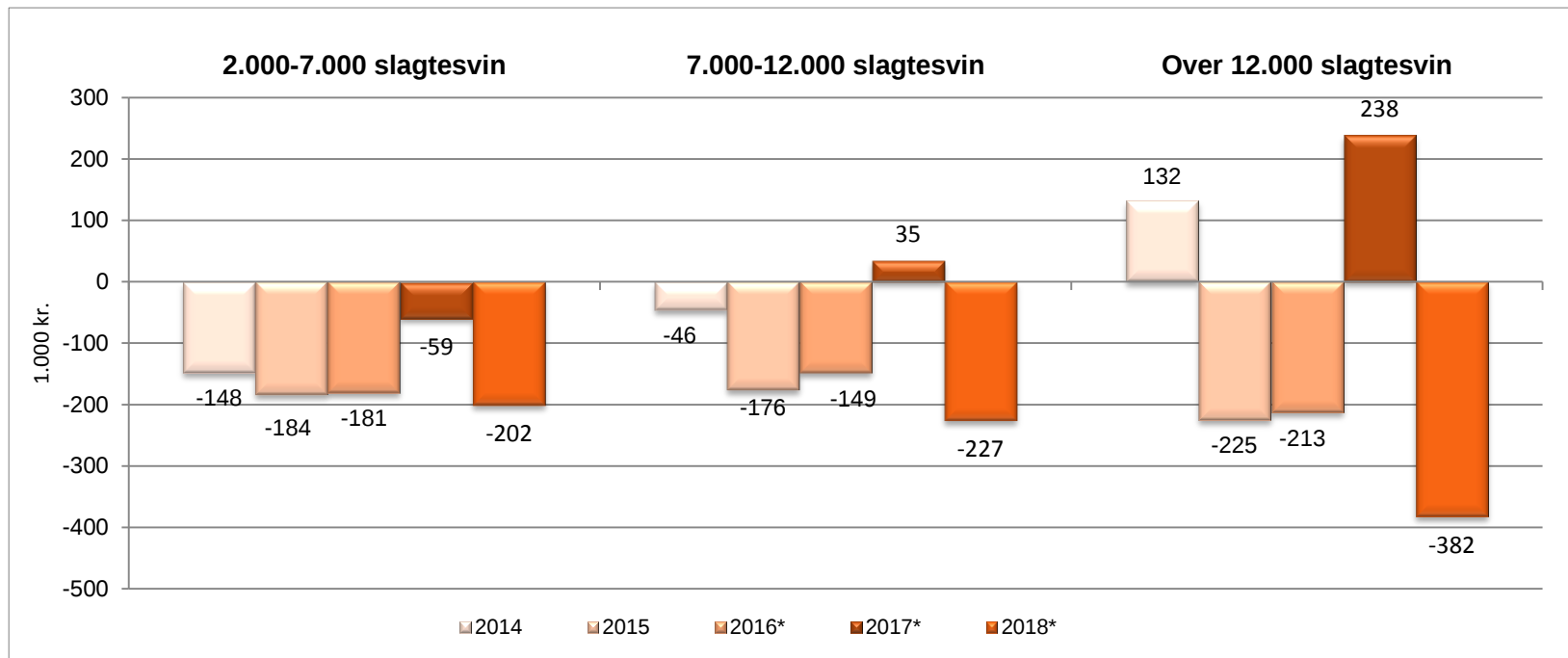
- Forbedring blandt svineproducenter:
 - Produktionen bliver mere effektiv
 - Der er fundet løsninger for et antal kriseramte svineproducenter
- Stigende priser og lavere foderpriser vil slå kraftigst igennem på de effektive svinebedrifter - forvent en række gode resultater i 2016 og 2017!

Kapacitetsomkostninger pr. DE



DRIFTSRESULTAT - STØRRELSESGRUPPER SLAGTESVIN

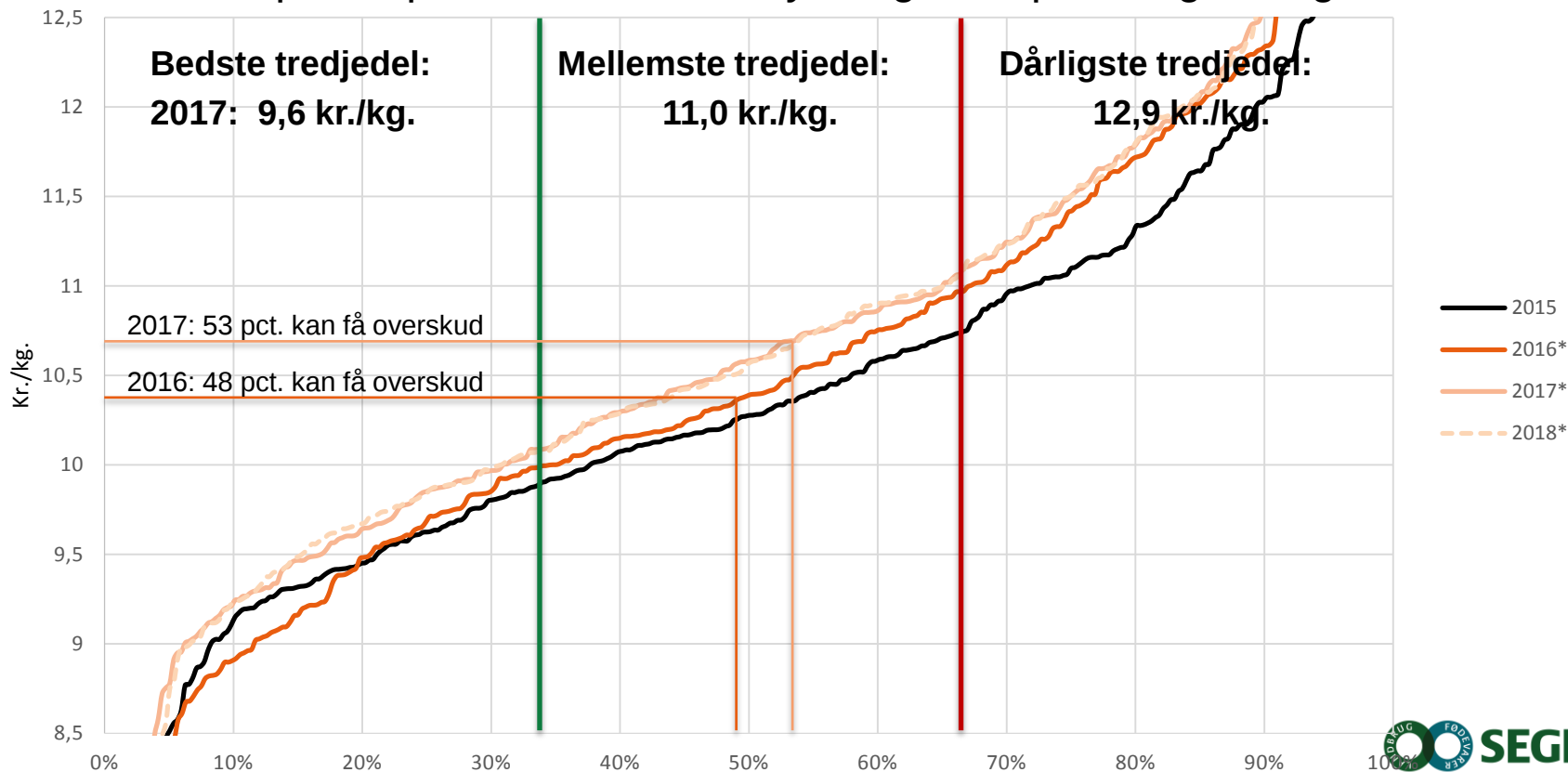
Tendens til størrelsesøkonomiske fordele i slagtesvineproduktionen



SLAGTESVINEPRODUCENTER

NULPUNKTPRIS OG PROGNOSEPRISER

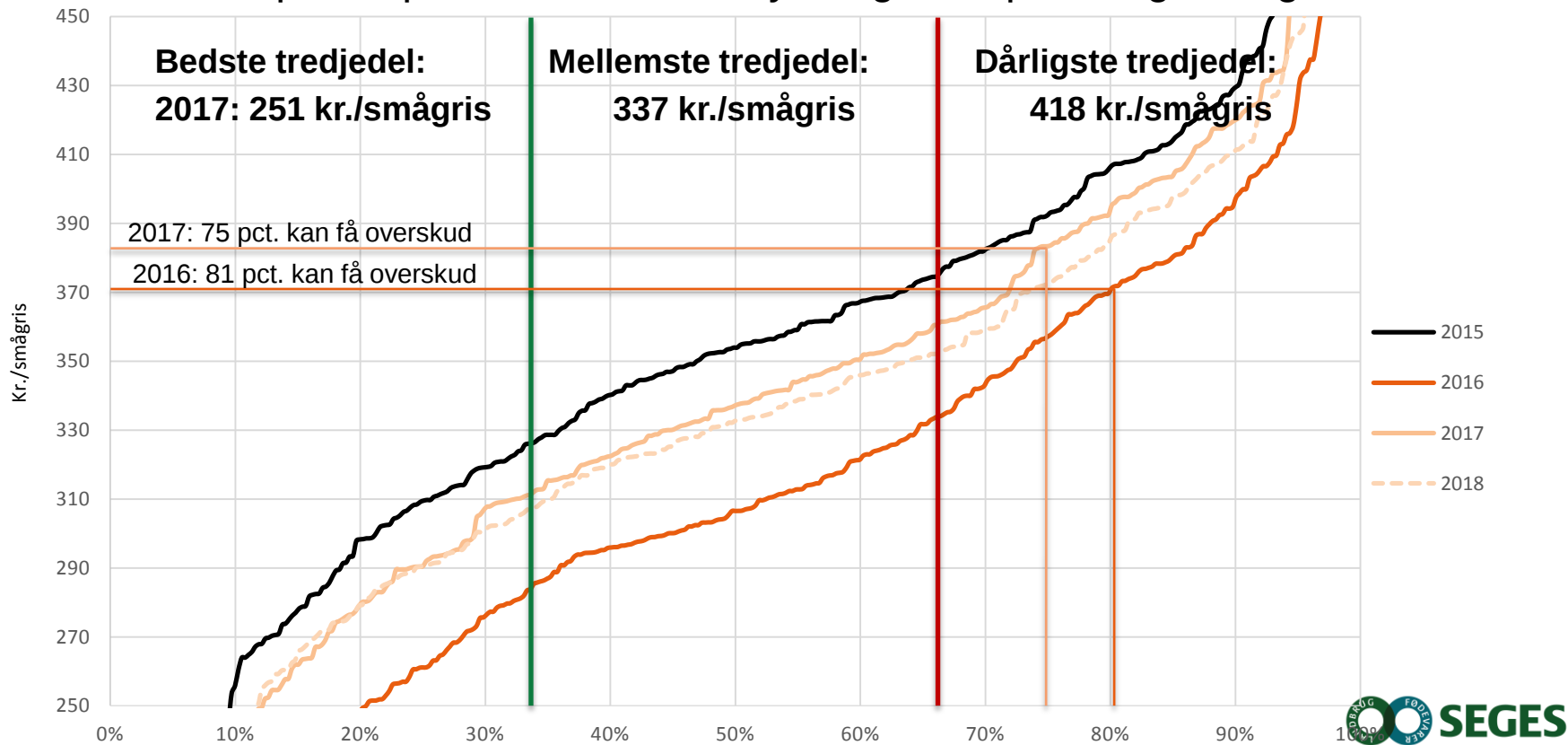
- Stor forskel i nulpunktspris, resultat. Forskydning: Pris på smågrise og foderomk.



SMÅGRISEPRODUCENTER

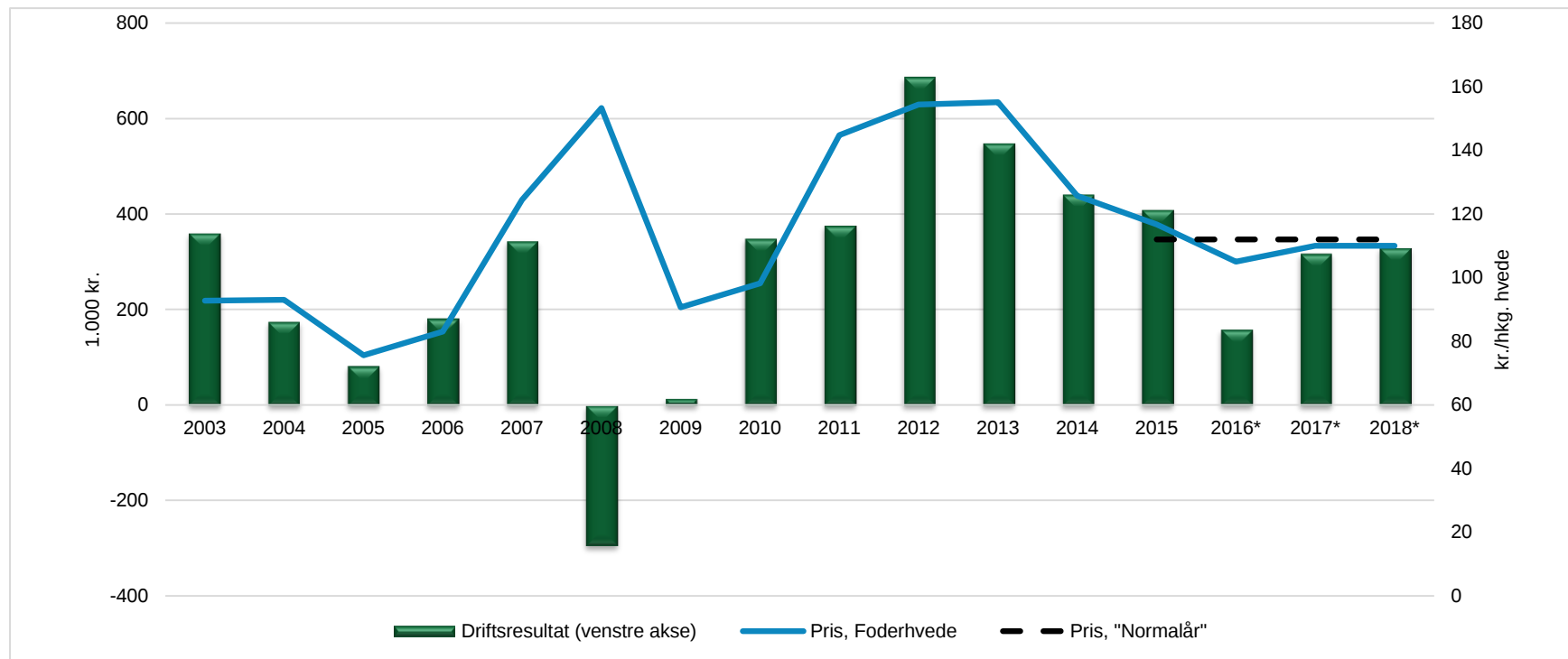
NULPUNKTPRIS OG PROGNOSEPRISER

- Stor forskel i nulpunktspris, resultat. Forskydning: Pris på smågrise og foderomk.



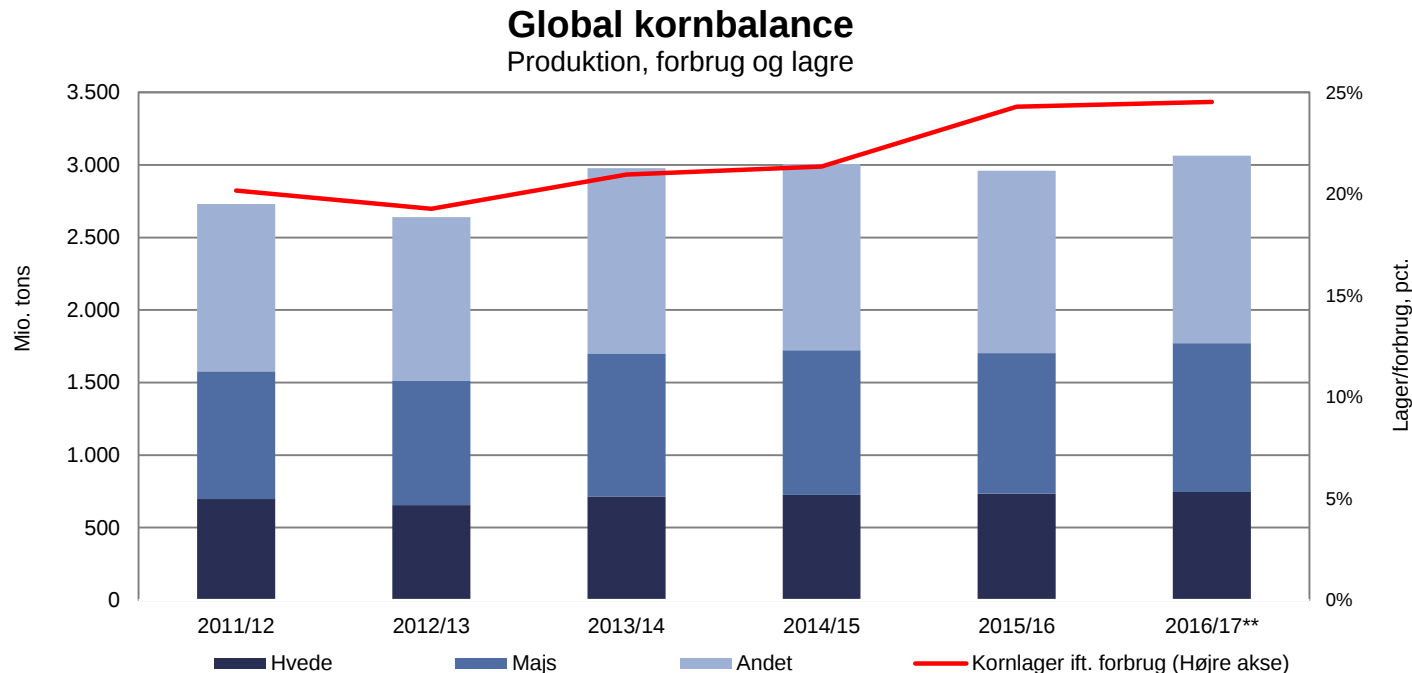
PLANTEPRODUCENTERNES KONJUNKTURCYKLUS

- Planteproducenterne ligger en anelse under "normalen" i disse år
 - Fuld effekt af Fødevarer- og landbrugspakken i 2017 efter dårlige udbytter i 2016



DEN GLOBALE KORNBALANCE

- Relativ stor produktion de seneste år
- Stigende lagre – nu over 3 mdr.'s forbrug
- Først balance og faldende lager/forbrug efter 2018



Kilde: USDA prognose, december 2016

OGSÅ MANGE ÅBNE MAKRO-SPØRGSMÅL!

Findes der en blød Brexit?

Er der et russisk marked efter embargoen?

Hvordan sparker Europa gang i væksten uden virkemidler?

Bygger USA en (handels-)mur?

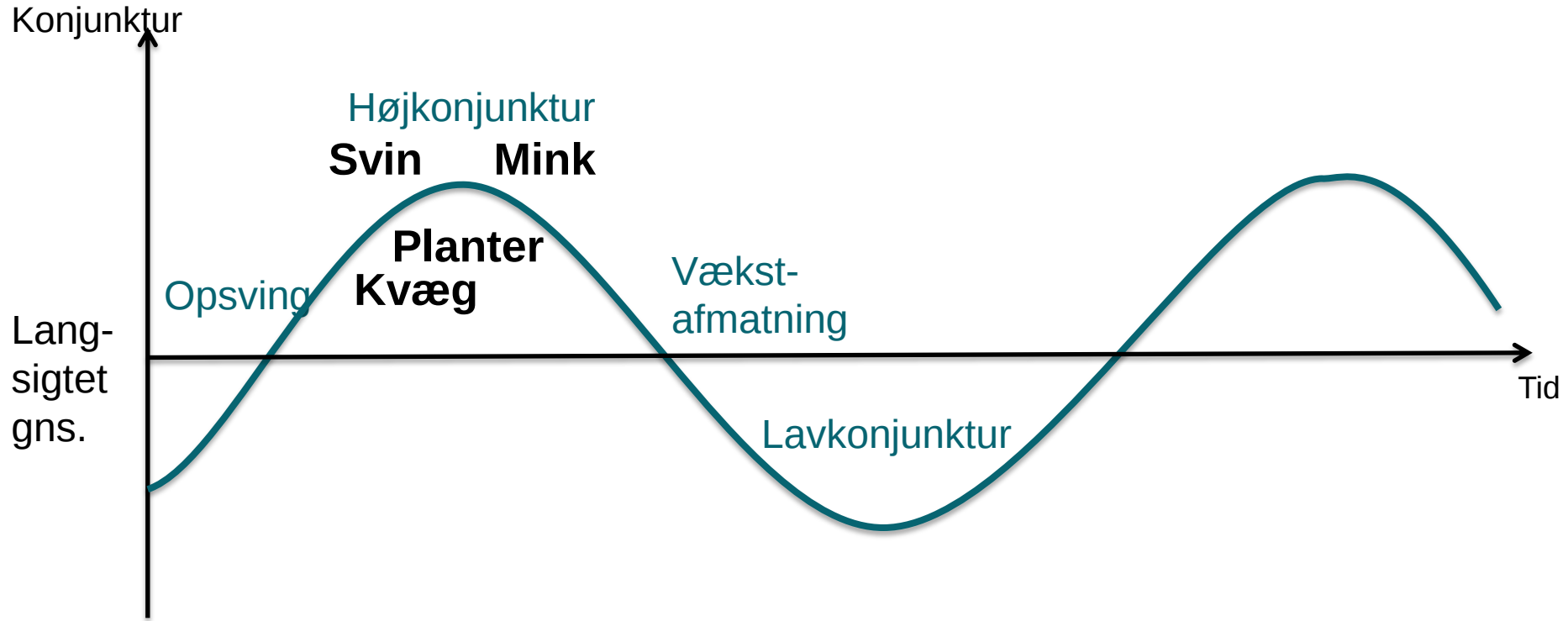
Hvem betaler Europas store gæld?

Hvor store renteforhøjelser?

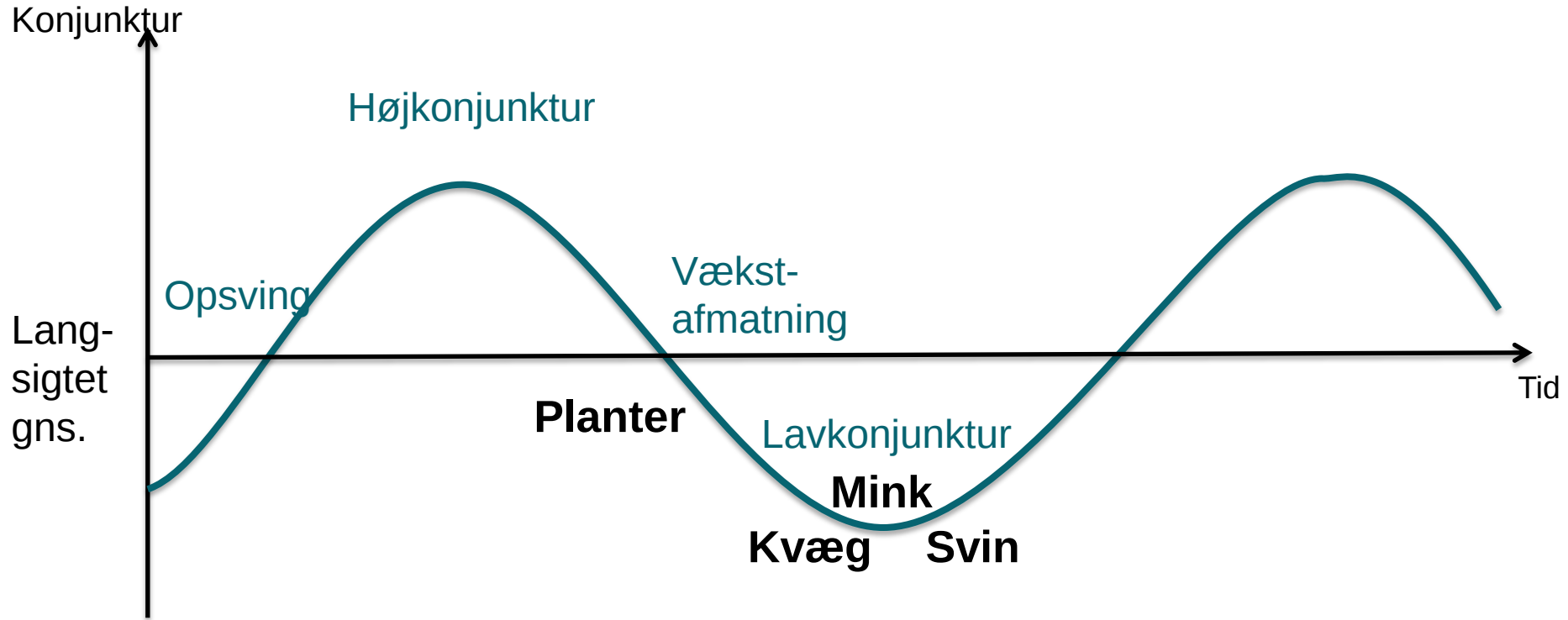
Folkevandring - "Schaffen wir das?"

Kan Kina undgå at de mange bobler brister?

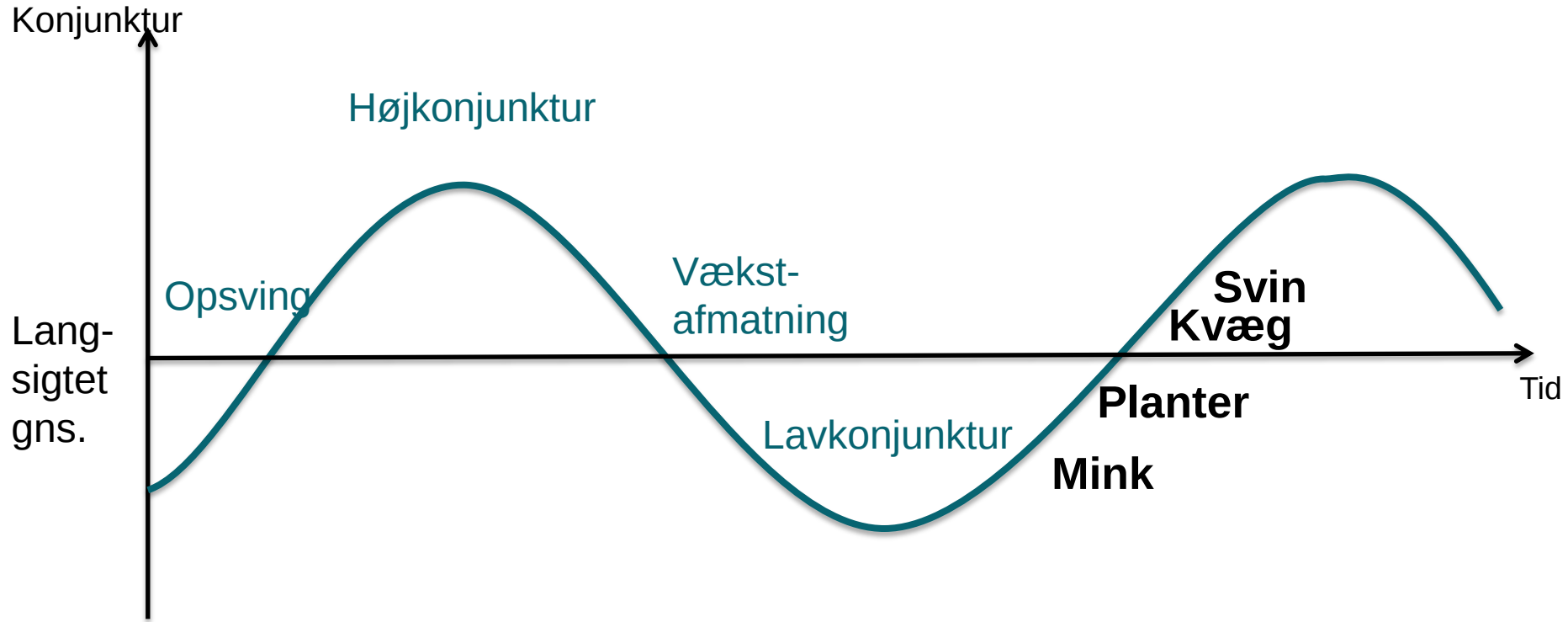
LANDBRUGETS KONJUNKTURER MEDIO 2014



LANDBRUGETS KONJUNKTURER PRIMO 2016



LANDBRUGETS KONJUNKTURER PRIMO 2017



LANDBRUGETS FØLSOMHED

- I lyset af de mange branche- og makrorisici, bør man altid operere med scenarier og følsomheder

Planteproducenter, 1.000 kr.	Under 100 ha	100-300 ha	300-600 ha
Driftsresultat 2017	104	290	410
Hvede og byg 15 kr./hkg. lavere	-43	-134	-313
Hvede og byg 10 kr./hkg. højere	28	89	209

Mælkeproducenter, 1.000 kr.	100-200 køer, konv.	300-400 køer, konv.
Driftsresultat 2017	986	1.816
Mælkeafregning 38 øre/kg lavere	-576	-1.386
Mælkeafregning 12 øre/kg højere	182	438
Foder –Korn og Sojapriser 15 og 10 kr/hkg højere	-28	-105
Foder –Korn og Sojapriser 15 og 15 kr/hkg lavere	41	164

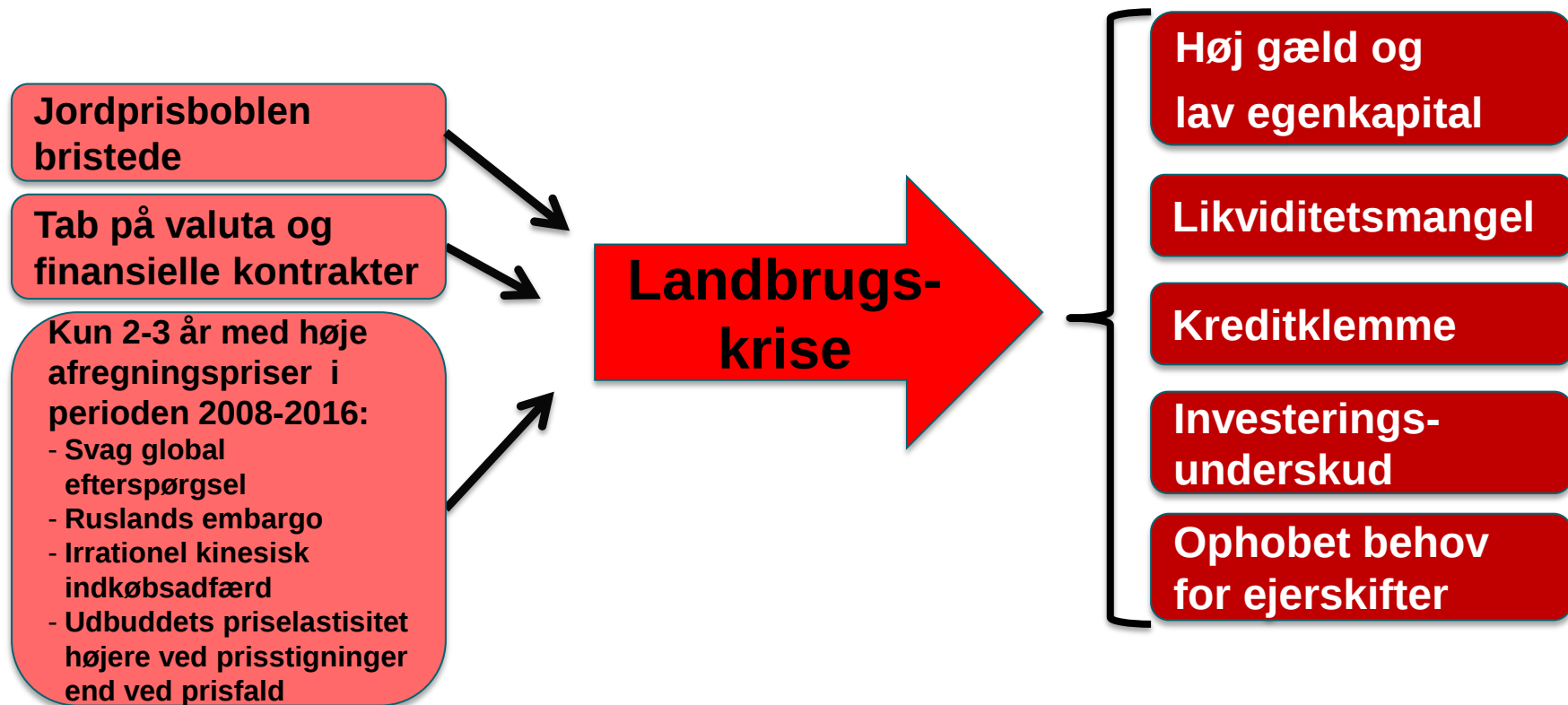
LANDBRUGETS FØLSOMHED

- I lyset af de mange branche- og makrorisici, bør man altid operere med scenarier og følsomheder

Slagtesvin, 1.000 kr.	2.000-7.000 slagtesvin	7.000-12.000 slagtesvin	Over 12.000 slagtesvin
Driftsresultat 2017	270	357	421
Svinenotering 0,50 kr./kg lavere	-98	-181	-433
Svinenotering 0,50 kr./kg højere	97	181	434
Korn og soyapriser hhv. 15 og 15 kr./hkg lavere	-46	-94	48
Korn og soyapriser hhv. 15 og 10 kr./hkg højere	27	62	-26

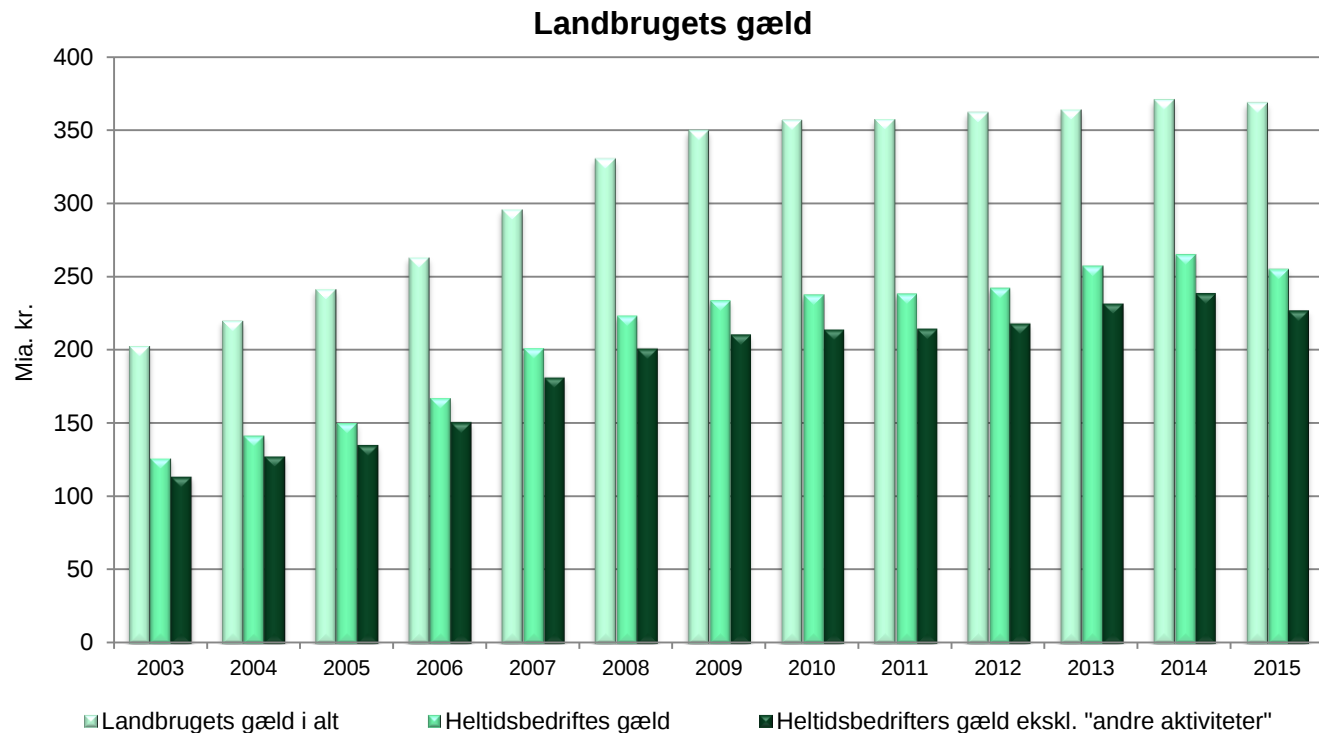
Søer, 1.000 kr.	200-750 søer	Over 750 søer
Driftsresultat 2017	826	1.104
Svinenotering 0,50 kr./kg lavere	-376	-863
Svinenotering 0,50 kr./kg højere	376	863
Korn og soyapriser hhv. 15 og 15 kr./hkg lavere	300	742
Korn og soyapriser hhv. 15 og 10 kr./hkg højere	-212	-518

3 FORHOLD GØR KRISEN LÆNGERE OG DYBERE DENNE GANG

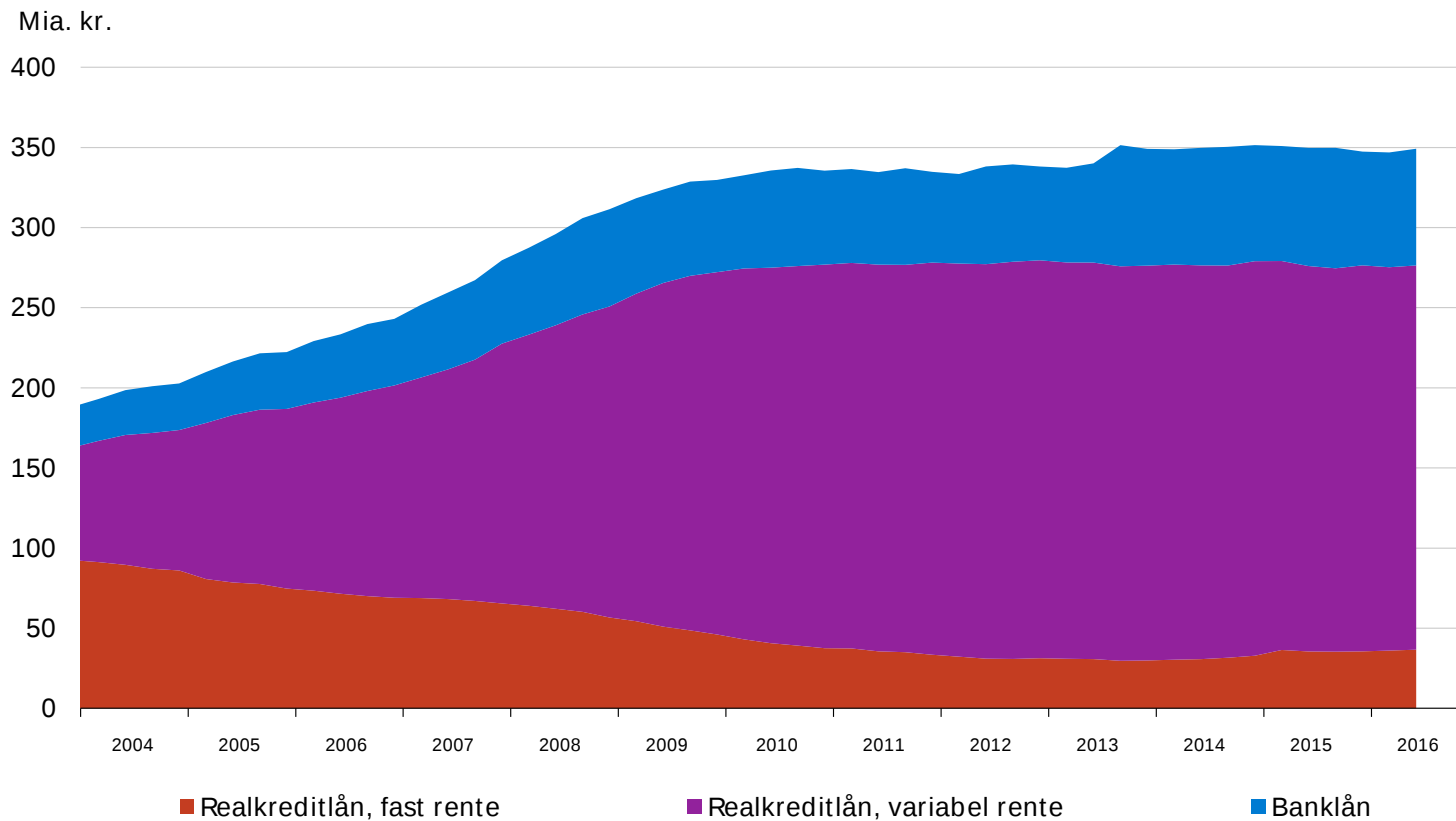


LANDBRUGETS GÆLD

- Landbrugsproduktionen skal forrente 227 af de 370 mia. kr.
- Gælden belaster bundlinjen, gør landbruget ekstremt rentefølsomt og fastlåser landmændene
- Landbrugsproduktionen **kan** forrente ca. 290 mia. kr. – problemet er fordelingen af gælden!



LANDBRUGET ER HJULPET AF DE MEGET LAVE RENTER



LANDBRUGETS RENTEØLSOMHED

Planteproducenter, 1.000 kr.	Under 100 ha	100-300 ha	300-600 ha
Driftsresultat 2017	104	290	410
Renter 0,50 pct.point højere	-29	-69	-156
Renter 0,25 pct.point lavere	14	34	78

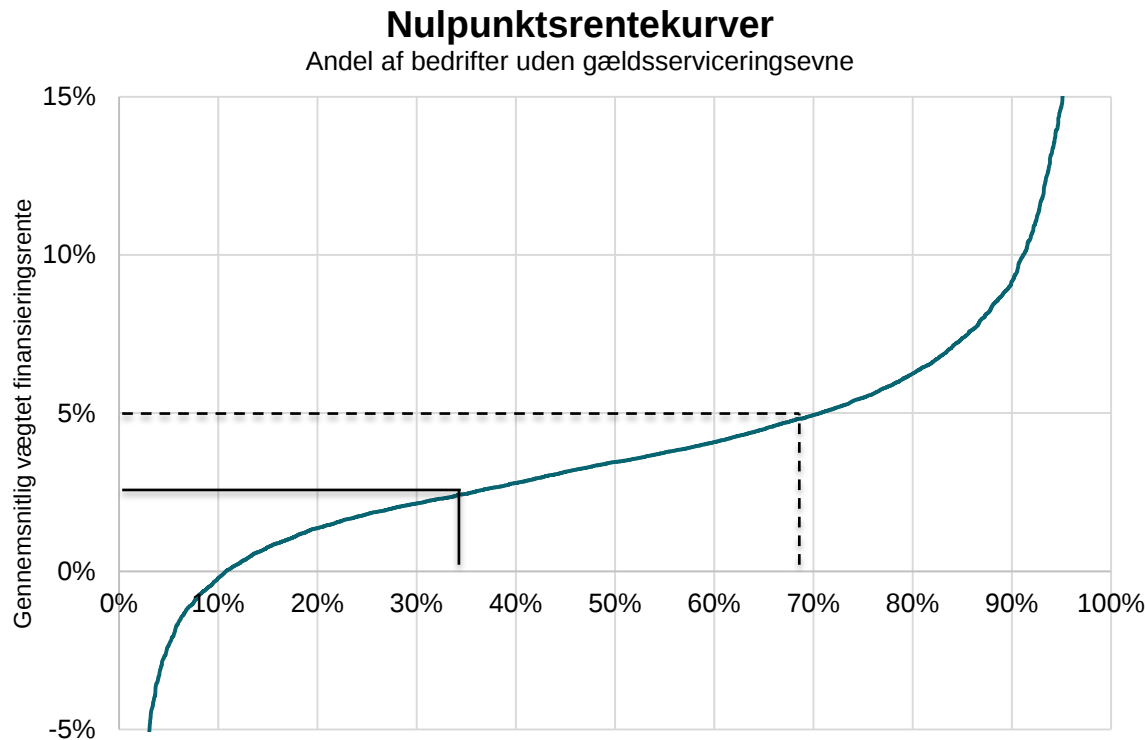
Mælkeproducenter, 1.000 kr.	100-200 køer, konv.	300-400 køer, konv.
Driftsresultat 2017	986	1.816
Renter 0,50 pct.point højere	-96	-228
Renter 0,25 pct.point lavere	48	114

Slagtesvin, 1.000 kr.	2.000-7.000 slagtesvin	7.000-12.000 slagtesvin	Over 12.000 slagtesvin
Driftsresultat 2017	270	357	421
Renter ca. 0,50 pct.point højere	-64	-110	-199
Renter ca. 0,25 pct.point lavere	31	55	99

Søer, 1.000 kr.	200-750 søer	Over 750 søer
Driftsresultat 2017	826	1.104
Renter 0,50 pct.point højere	-118	-275
Renter 0,25 pct.point lavere	59	138

LANDBRUGETS GÆLD

- Med den aktuelle gns. finansieringsrente på 2,5 pct. kan 2/3 betale renter af gælden
- Stiger renten til 5 pct. gælder det 1/3
- 10 pct. har underskud selv ved nulrenter



KONKURSER

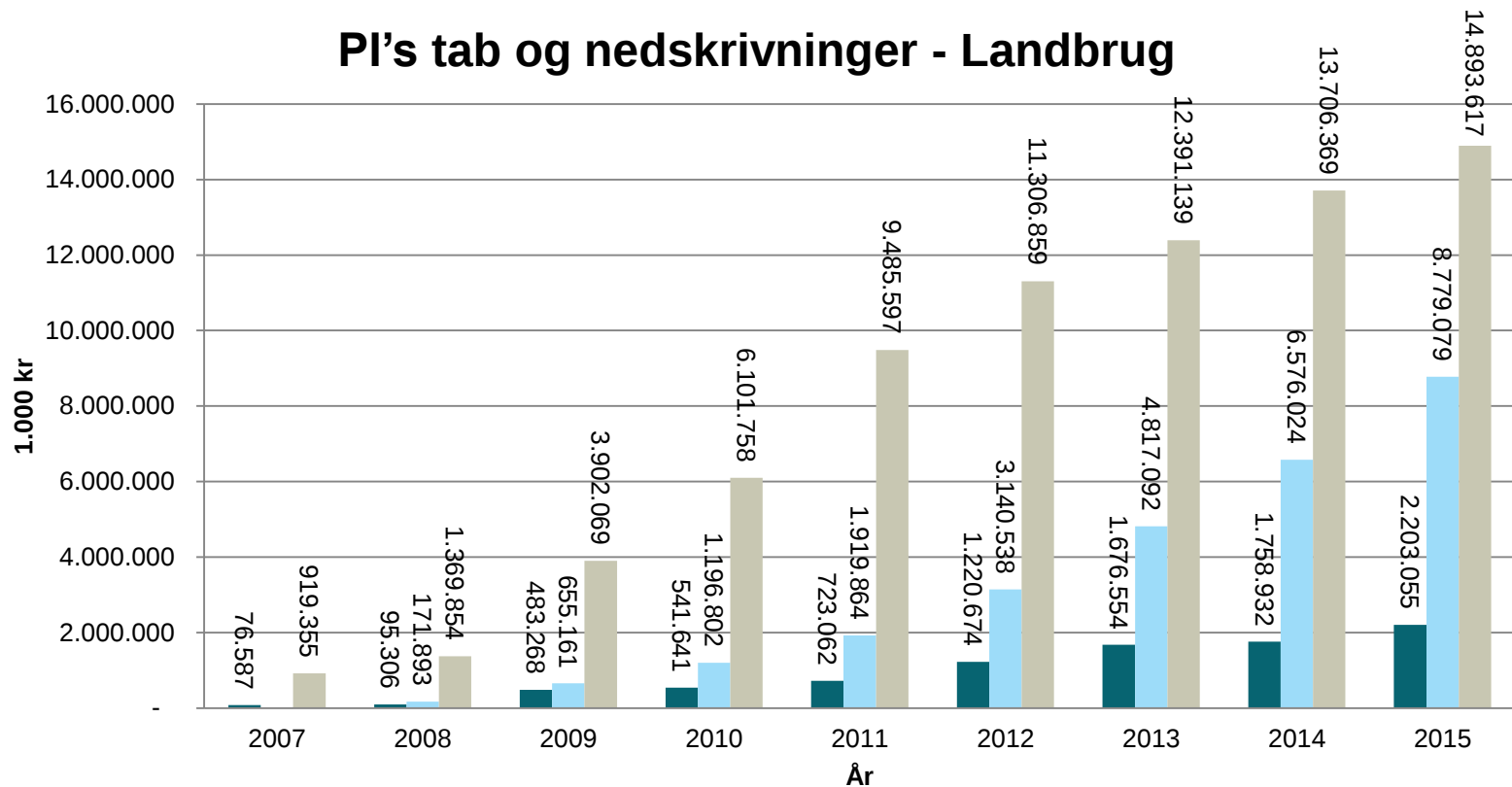
- Konkursniveauet ligger på 200 løbende 12 mdr. – vi har nok set toppen!

Konkurser løbende 12 måneder



STORE TAB OG NEDSKRIVNINGER I BANKERNE

PI's tab og nedskrivninger - Landbrug



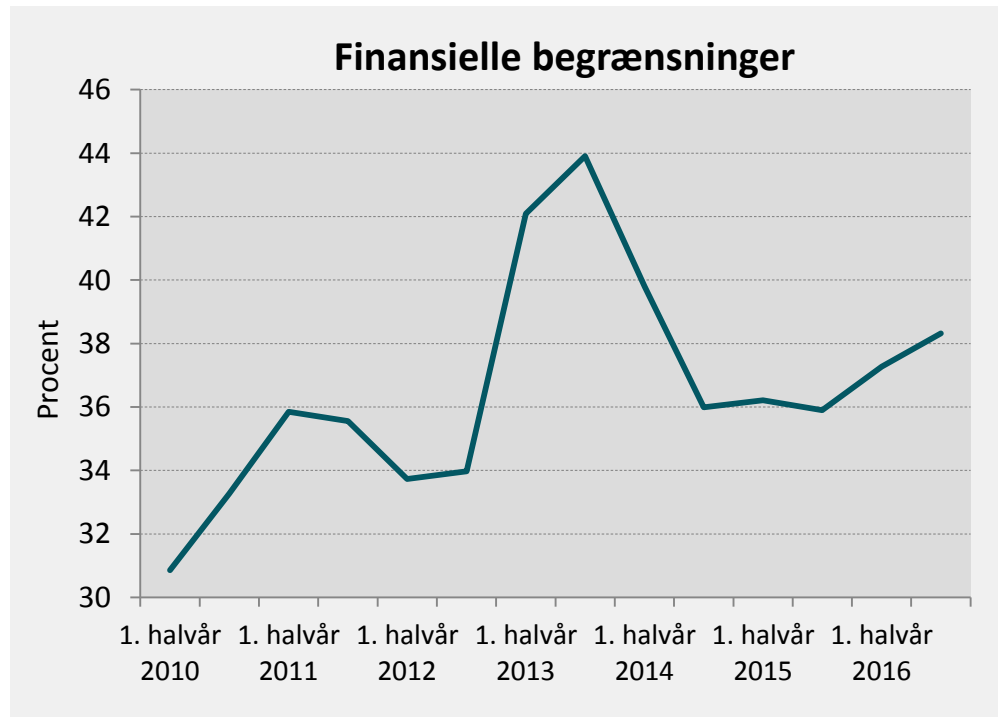
■ Endelig tabt i året (1000 kr)

■ Endelig tabt i året (1000 kr) akk

■ Individuelle og gruppevisse akk. nedskrivn./hensættels

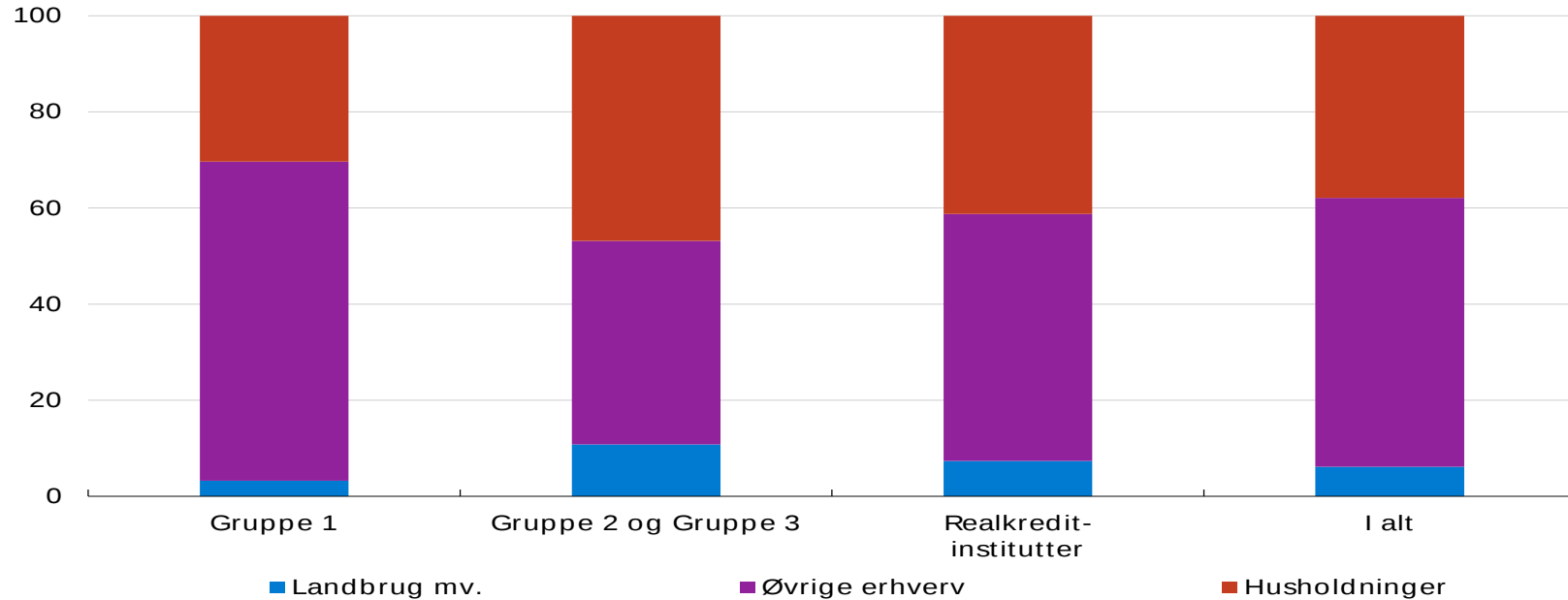
VANSKELIG ADGANG TIL KAPITAL

Ca. 38 pct. af landmændene oplever finansielle begrænsninger



ISÆR DE SMÅ OG MELLEMSTORE BANKER ER EKSPONERET OVER FOR LANDBRUG

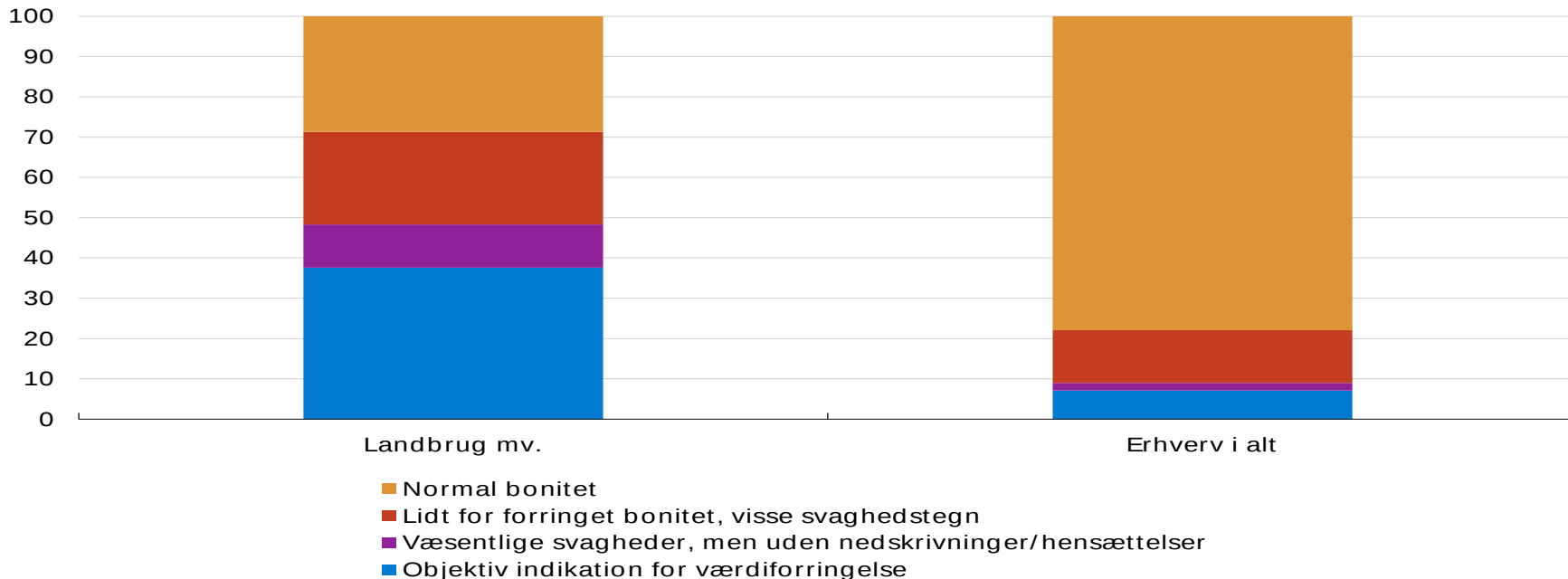
Pct. af udlån og garantier



MANGE SVAGE LANDBRUGSLÅN I BANKERNE

Pengeinstitutternes udlån og garantier fordelt på bonitetskategorier, ultimo 2015

Pct. af udlån og garantier



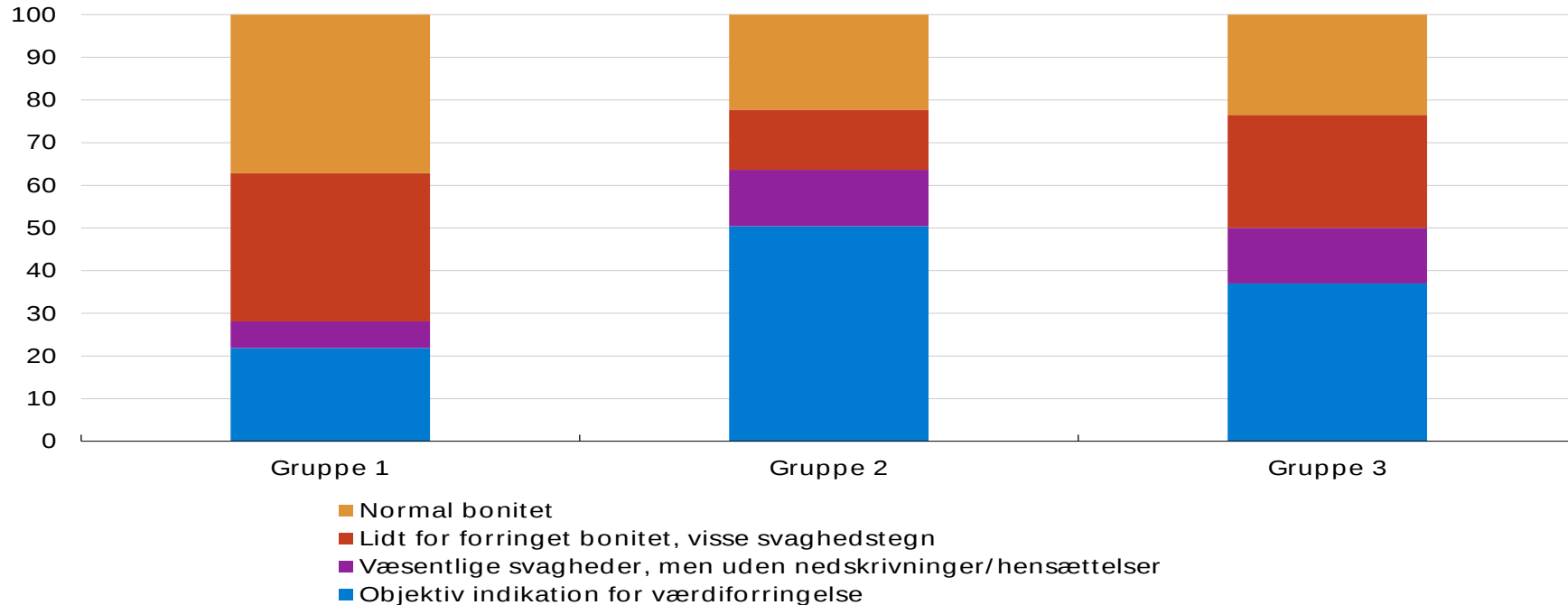
Anm.: Omfatter som minimum alle udlån større end 1 pct. af det enkelte instituts kapitalgrundlag.

Kilde: Finanstilsynet.

ISÆR DE MELLEMSTORE OG MINDRE BANKER HAR SVAGE LANDBRUGSLÅN

Pengeinstitutternes udlån og garantier fordelt på bonitetskategorier, ultimo 2015

Pct. af udlån og garantier til landbrug



Anm.: Omfatter som minimum alle udlån større end 1 pct. af det enkelte instituts kapitalgrundlag.

Kilde: Finanstilsynet.

BANKERNE ER BLEVET TILBAGEHOLDENDE

- Store tab på landbrugskunder
- Stor fokus på miljøregler, vandområdeplaner og målrettet miljøregulering
- Opmærksomhed på ejerskiftemuligheder
- Skærpede tilsynsregler => strammere kreditpolitik
 - Ved investering kræves ofte min. 20 pct. soliditet **efter** investeringen
 - Skærpede afkastkrav
 - Størrelsesøkonomiske fordele skal sandsynliggøres
 - Krav om afdrag minimum svarende til værdiforringelse
 - Aktiver værdiansættes lavere – markedsværdi ved realisering

JORDPRISER – FORSKEL PÅ BOGFØRTE OG FT'S

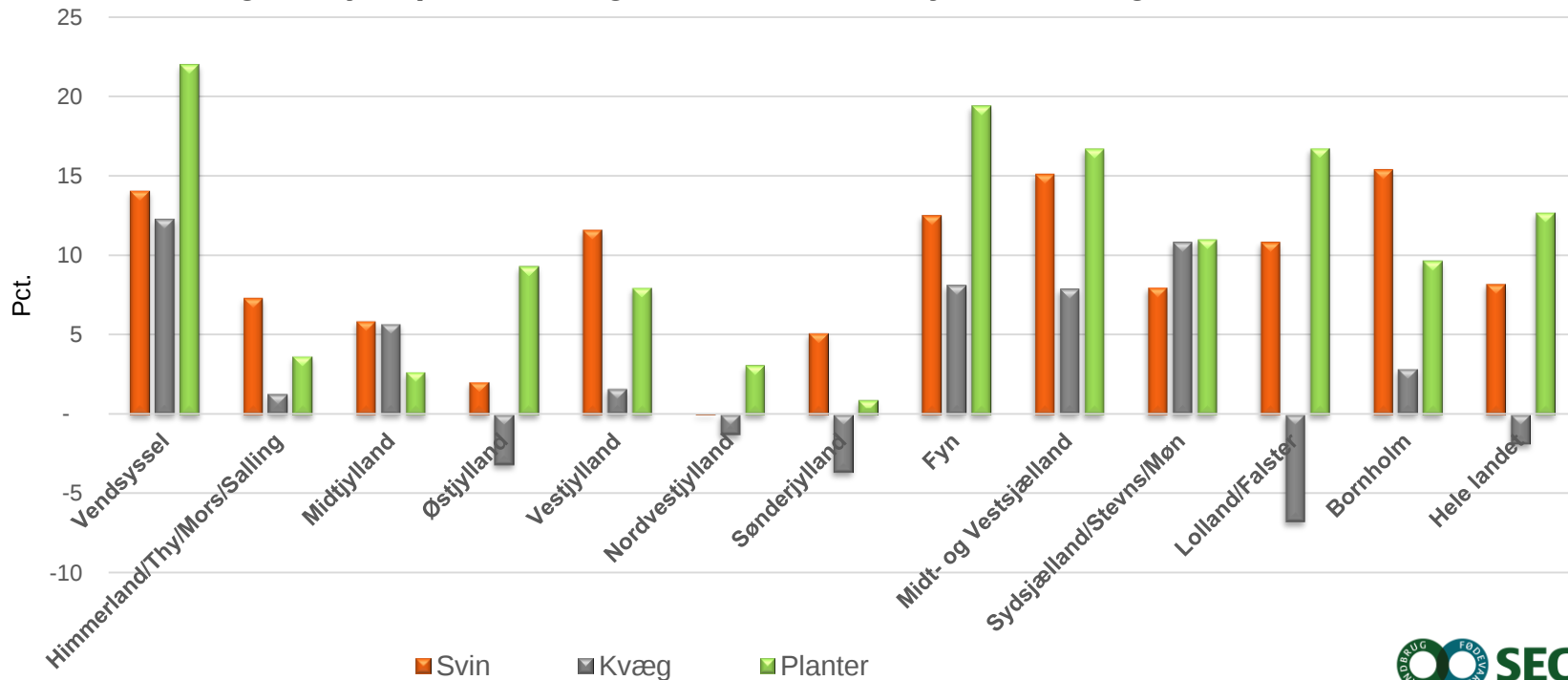
Finanstilsynets værdier ligger samlet set 7,1 pct. lavere end de bogførte

Landsdel	Bogførte jordpriser	FT-jordpriser	Forskel i kr./ha.	Forskel i pct.
Vendsyssel	165.374	145.000	-20.374	-14,1
Himmerland/Thy/Mors/Salling	160.816	155.000	-5.816	-3,8
Midtjylland	146.745	140.000	-6.745	-4,8
Østjylland	164.329	160.000	-4.329	-2,7
Vestjylland	132.937	125.000	-7.937	-6,3
Nordvestjylland	149.653	150.000	347	0,2
Sønderjylland	140.763	140.000	-763	-0,5
Fyn	159.024	140.000	-19.024	-13,6
Midt- og Vestsjælland	162.132	140.000	-22.132	-15,8
Sydsjælland/Stevns/Møn	165.752	150.000	-15.752	-10,5
Lolland/Falster	255.414	225.000	-30.414	-13,5
Bornholm	155.223	140.000	-15.223	-10,9
Samlet:	158.363	148.613	-10.534	-7,1

BOGFØRTE JORDVÆRDIERS AFVIGELSE FRA FINANSTILSYNETS VEJLEDENDE JORDPRISER

- Størst afvigelser fra Finanstilsynet i Vendsyssel, på Fyn og Sjælland!
- Plante- og svineproducenter afviger mest fra Finanstilsynet!

Bogførte jordprisers afvigelse fra Finanstilsynet - Driftsgrene



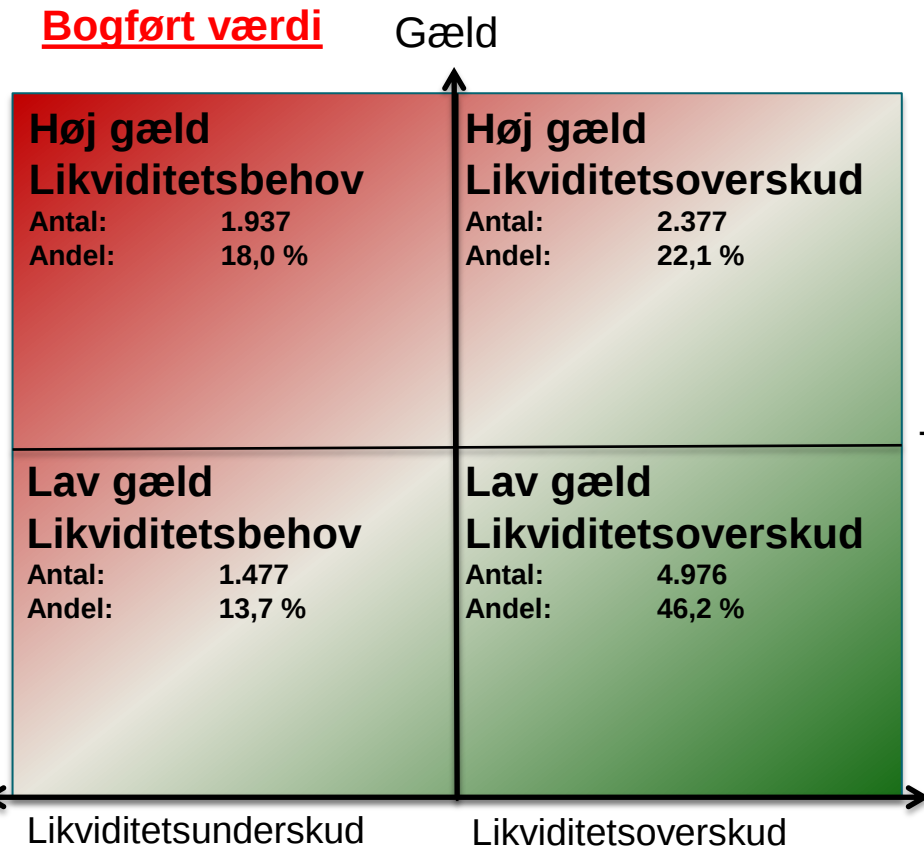
BANKERS VÆRDIANSÆTTELSE FØLGER FINANSTILSYNET RETNINGSLINJER

- Bygninger værdiansættes typisk 15-25 pct. lavere end de bogførte værdier
- Jordpriser værdiansættes gns. 7,1 pct. lavere (op til 16 pct.!)
- Andre aktiver værdiansættes ligeledes ofte lavere end bogført
- Ophørende virksomheder: -5 pct. af samlet værdi til realisationsomkostninger

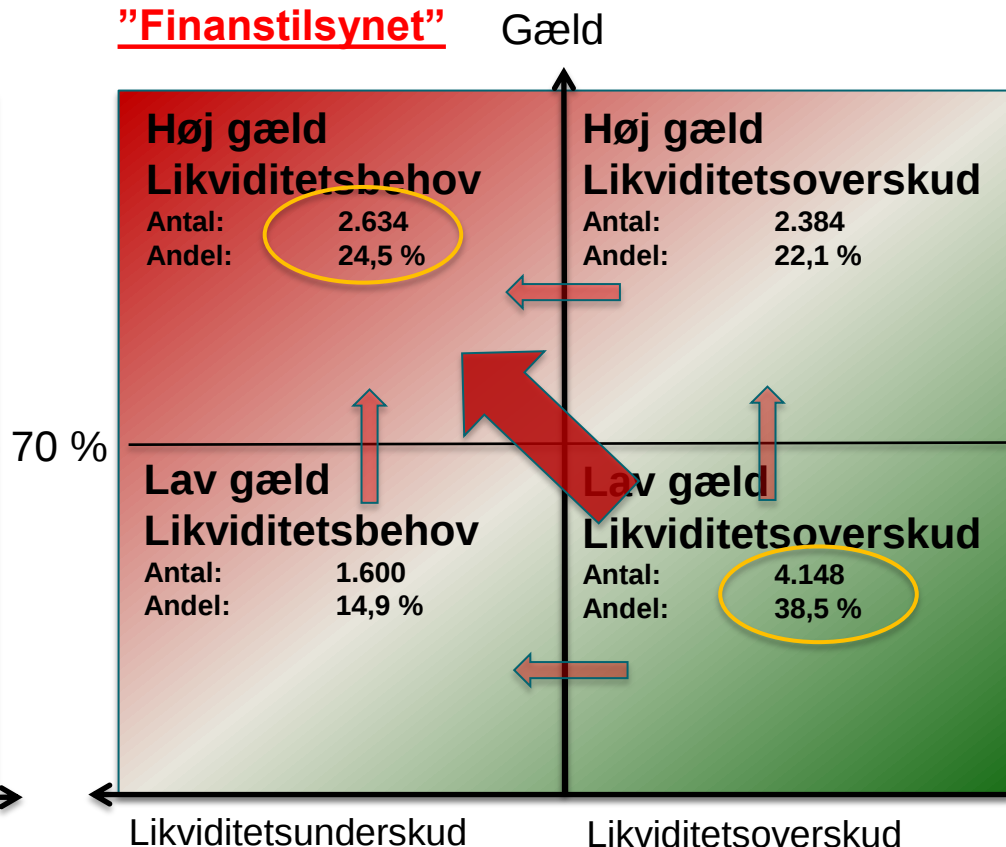


BANKER VURDERER LANDBRUGETS ØKONOMI ANDERLEDES

Bogført værdi



"Finanstilsynet"



BANKER VURDERER LANDBRUGETS ØKONOMI ANDERLEDES

"Nordea-bogført" Gæld

Høj gæld
Likviditetsbehov

Antal: 251
Andel: 12,0 %

Høj gæld
Likviditetsoverskud

Antal: 416
Andel: 19,9 %

Lav gæld
Likviditetsbehov

Antal: 282
Andel: 13,5 %

Lav gæld
Likviditetsoverskud

Antal: 1.138
Andel: 54,5 %

Likviditetsunderskud

Likviditetsoverskud

"Nordea-FT" Gæld

Høj gæld
Likviditetsbehov

Antal: 356
Andel: 17,1 %

Høj gæld
Likviditetsoverskud

Antal: 439
Andel: 21,0 %

Lav gæld
Likviditetsbehov

Antal: 282
Andel: 15,2 %

Lav gæld
Likviditetsoverskud

Antal: 974
Andel: 46,7 %

Likviditetsunderskud

Likviditetsoverskud

70 %

KREDITVURDERINGSVÆRKTØJET

Kristian Goul, Specialkonsulent, cand.oecon og HD(o),
Erhvervsøkonomi, SEGES

HVORFOR DETTE REGNEARK?

- Finansielle udfordringer i landbruget
- Finanstilsynets retningslinjer
- Give landmanden forståelse for kreditvurderingerne
- Øge fokuset på økonomiske nøgletal

FORUDSÆTNINGER FOR MODELLEN

- Markedets udvikling
- Finanstilsynets retningslinjer
- Bankernes adfærd

KORREKTIONERNE I REGNEARKET

- Langsigtede priser 
- Opjusterede renteniveauer  %
- Korrigerede udbyttelniveauer **hkg/ha** 
- 
 's jordpriser
- Nedskrivning af aktiver 
- Justering af statusværdier
- Faktiske investeringer udskiftes med afdragskrav

PRÆSENTATION AF REGNEARKET

LANDMANDENS VÆRDIEN AF VÆRKTØJET



Likviditet

- Hurtigt overblik
- Indblik i pengeinstitutternes vurderingsmetoder
- Visualisering af kreditvurderingen
- Sammenligning med andre bedrifter
- Simuleringsmuligheder
- Dialogværktøj

Soliditet



I VIL BLIVE MØDT MED DETTE REGNEARK

- Regnearket passer formentlig ikke 100% med Nordeas kreditvurdering.
- I har mulighed for at se alle forudsætningerne.
- Man kan ændre i følsomhedsanalysen.
- 94,3% af alle de faktiske konkurser de sidste tre år, var året før konkursen placeret i den røde gruppe.